

„KRISTIJONO DONELAIČIO ATMINTIES KELIU“

Parengė: Šilutės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos
Skaitytojų aptarnavimo skyriaus
vyr. bibliotekininkė Daiva Jucikaitė

2013 m.

„Kristijono Donelaičio atminties įprasminimas“

- „Atsigręžkime į Kristijoną Donelaitį.
- Jis – mūsų stiprybė ir pasididžiavimas.
- Jo poema „Metai“ mus išvedė į brandžių tautų pilnavertį gyvenimą.“

Bernardas Aleknavičius

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

(1714 – 1780)

Kristijonas Donelaitis — evangelikų liuteronų kunigas, lietuvių literatūros klasikas, poemos „**Metai**“ ir pirmųjų lietuviškų pasakėčių autorius, lietuvių grožinės literatūros pradininkas.

Gimė **1714 m. sausio 1 d.** Lazdynėliuose, Gumbinės apskrityje.

Mokėsi Karaliaučiaus Knypuvos katedros penkiametėje lotynų mokykloje, studijavo Karaliaučiaus universitete.

Buvo Stalupėnų (dab. Nesterovas) mokyklos muzikos mokytojas ir choro vedėjas (kantorius), mokyklos vedėjas (rektorius).

Nuo **1743 m.** tapo Tolminkiemio (dab. Čystyje Prudy, Rusija) evangelikų liuteronų bažnyčios klebonu, skaitė pamokslus vokiečių ir lietuvių kalbomis.

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

1756 m. vietoj apgriuvusios
bažnyčios K. Donelaitis
pastatė naują akmeninę,
perstatė klebonijos pastatą,
savo lėšomis pastatė
pastorių našlių namus ir
naują mokyklą vietoj
sudegusios senosios.

Tolminkiemio šventovė, kurioje **1743-1780 m.**
klebono pareigas ėjo K. Donelaitis

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

Tolminkiemio bažnyčios vidus

Laisvalaikiu K. Donelaitis komponavo muziką, dirbo barometrus, muzikos instrumentus, optinius prietaisus, lietuvių kalba rašė eiles, lyrinės pjeses, pasakėčias, epinius kūrinius, **1765–1775 m.**, parašė poemą „**Metai**“. Jam esant gyvam esant visi kūriniai buvo platinami rankraščiais.

Savo lietuviškais pamokslais, kuriuose dažnai naudodavo ištraukas iš savo kūrinių, K. Donelaitis skleidė tikėjimą ateitimi, gėriu ir teisingumu.

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

Restauruota Tolminkiemio klebonija

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

Tolminkiemio klebonijos patalpos, kuriose gyveno ir kūrė K. Donelaitis

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

Tolminkiemio klebonijos patalpos, kuriose gyveno ir kūrė K. Donelaitis

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

K. Donelaitis mirė **1780 m. vasario 18 d.** Tolminkiemyje ir buvo palaidotas bažnyčioje, kurioje kunigavo apie keturiasdešimt metų.

Šioje kriptoje perlaidotas poetas

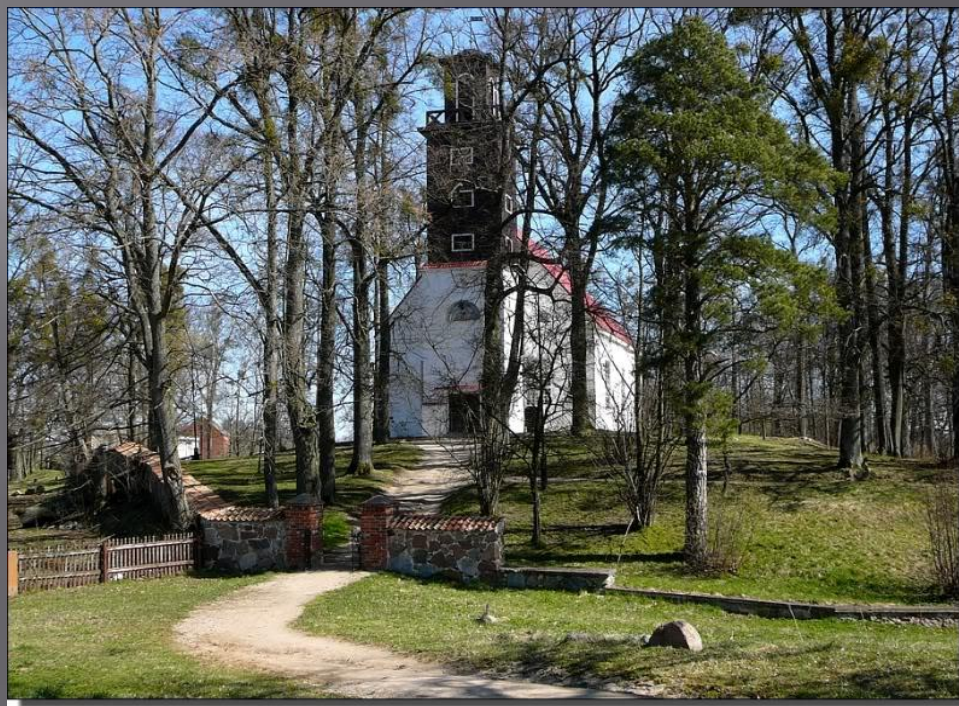
K. Donelaičio gyvenimo erdvė

- „Jei teks lankytis Tolminkiemyje, būtinai atkreipkite dėmesį į medžius. Čia jų daug, o vienas kitas ir Kristijono Donelaičio amžininkas, gal ir paties poeto rankomis sodintas.
- Medžiai, kaip ir žmonės. Jie gimsta, gyvena ir miršta. Tik jų amžius šimtmečiais skaičiuojamas. Jie kalba ir pavasarį, ir vasarą, ir rudenį, ir žiemą.
- Gerai įsiklausykite. Medžiai kalba apie K. Donelaitį. Jie kalba apie būrų draugą ir užtarėją.
- Šie medžiai – vieninteliai liudininkai, girdėję K. Donelaičio kalbą, matę poetą, jautę jį. Medžiai juk gyvi...”

Bernardas Aleknavičius.

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

1979 m. Tolminkiemyje
(dabar Čystyje Prudi,
Kaliningrado sritis, Rusija)
atidarytas **Kristijono
Donelaičio muziejus.**

*Restauruota Tolminkiemio bažnyčia.
Joje įkurtas K. Donelaičio muziejus.
Restauravimo autorius N. Kitkauskas*

K. Donelaičio gyvenimo erdvė

Kitkauskas, Napalys, Kitkauskienė, Laimutė.
Kristijono Donelaičio memorialas
Tolminkiemyje. Vilnius: Kultūra, 2002. – 406
p.

Kristijono Donelaičio palaiķų tyrinėjimo
medžiaga. Vilnius: Mokslas, 1981. – 74 p.

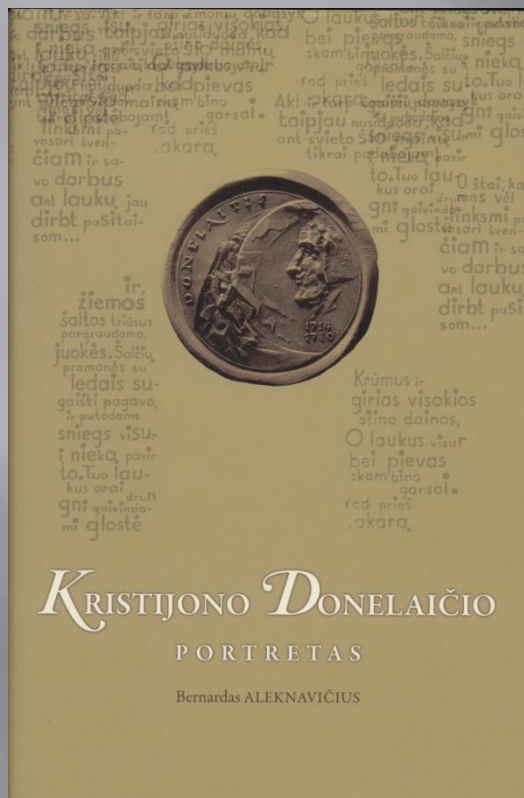

Sklaida apie gyvenimą ir kūrybą

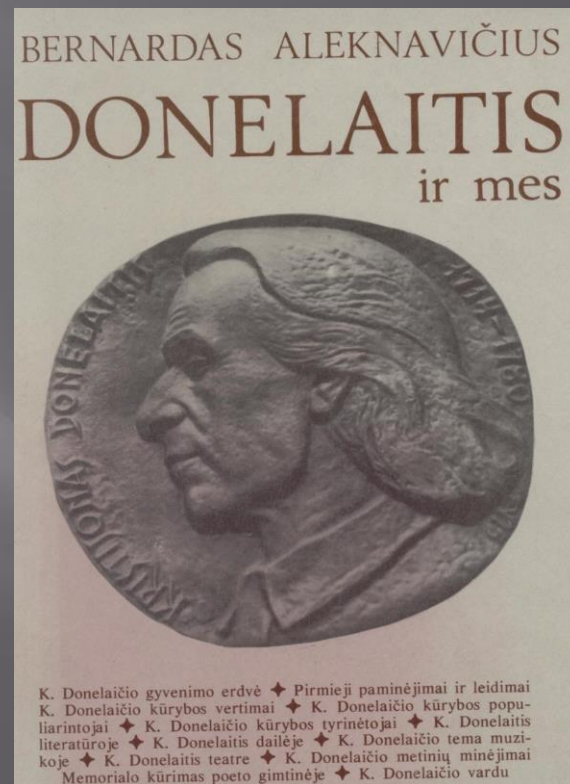
„Apie Kristijono Donelaičio laikus, jo
asmenybę ir kūrybą nemažai parašyta.
Prie vienu ilgam sustoji ir susimąstai...“

Bernardas Aleknavičius

Sklaida apie gyvenimą ir kūrybą

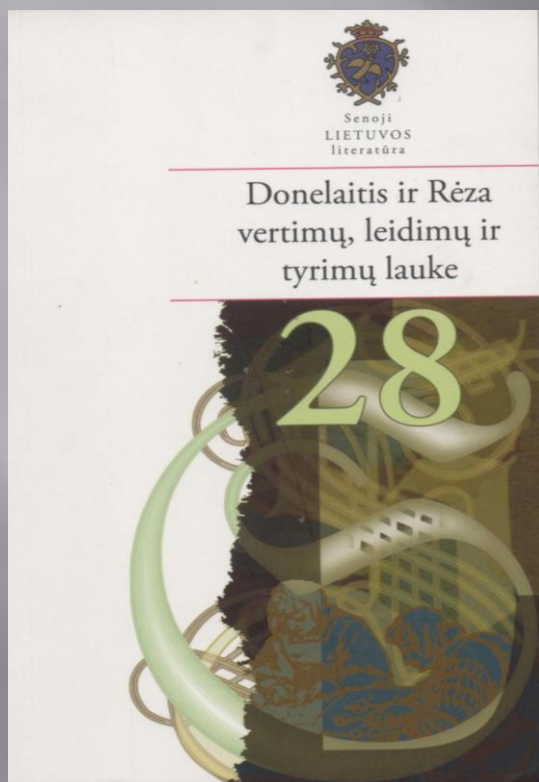

Aleknavičius, Bernardas. Kristijono Donelaičio portretas. Klaipėda: Druka, 2009. – 220 p.

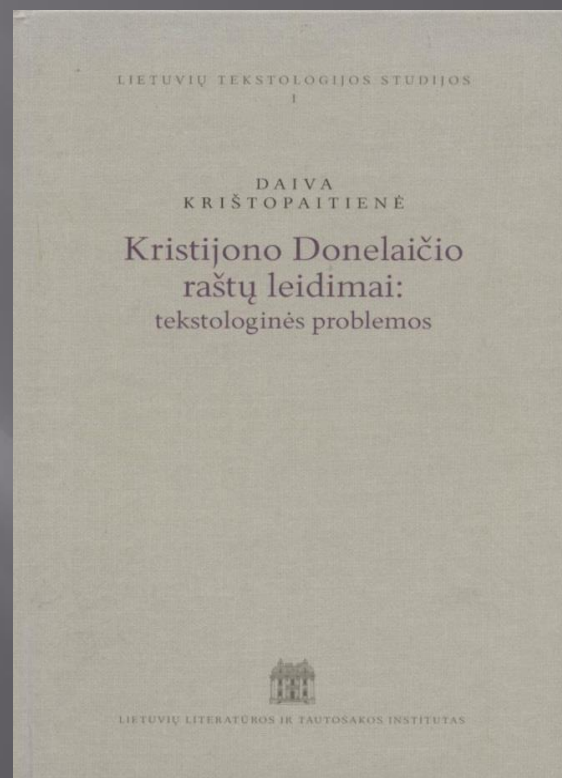

Aleknavičius, Bernardas. Donelaitis ir mes. Vilnius: Vaga, 1989. – 319 p.

Sklaida apie gyvenimą ir kūrybą

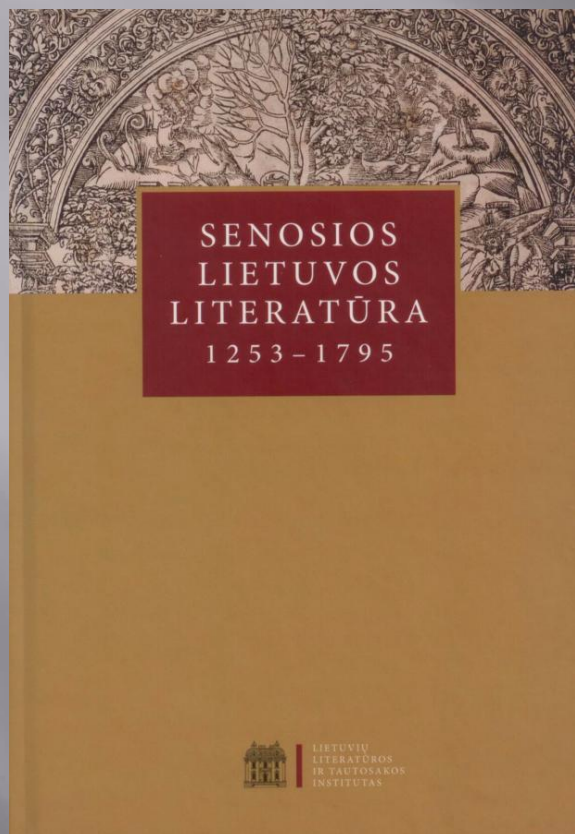

Donelaitis ir Rėza vertimų, leidimų ir tyrimų lauke. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009. – 348 p.

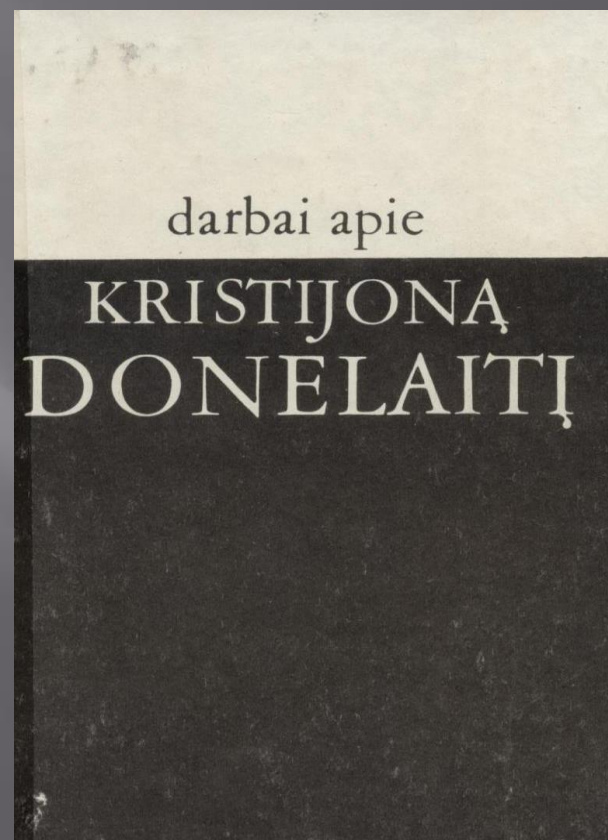

Krištopaitienė, Daiva. Kristijono Donelaičio raštų leidimai: tekstologinės problemos. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2007. – 294p.

Sklaida apie gyvenimą ir kūrybą

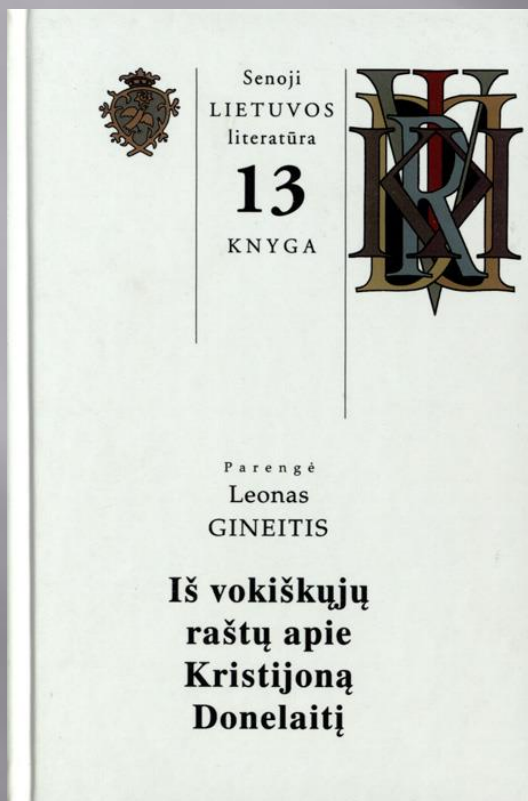

Senosios Lietuvos literatūra 1253–1795. – Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2011. – 398 p.

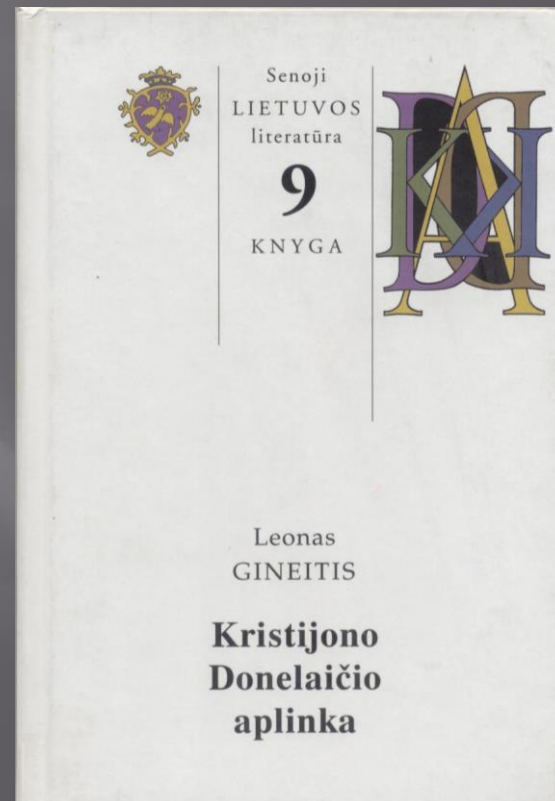

Darbai apie Kristijoną Donelaitį. – Vilnius: Vaga, 1993. – 334 p.

Sklaida apie gyvenimą ir kūrybą

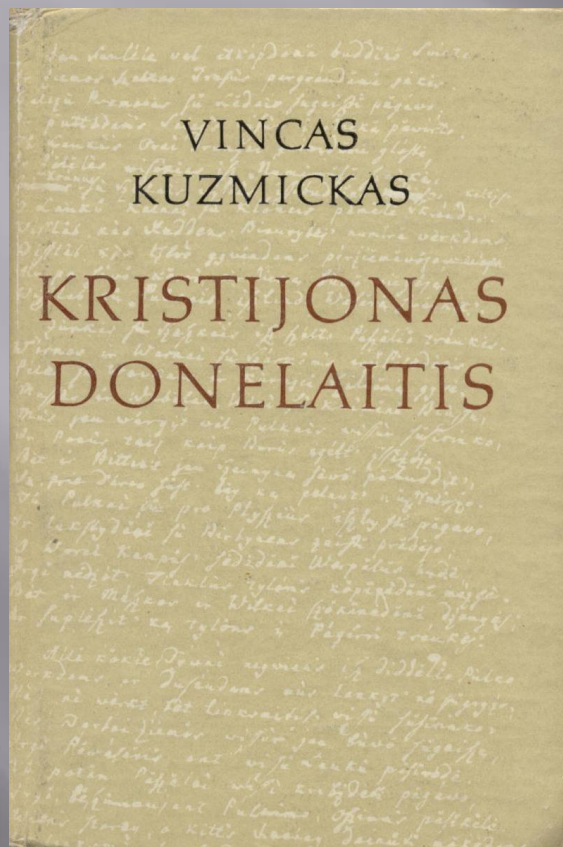

*Iš vokiškųjų raštų apie Kristijoną
Donelaitį/parengė Leonas Gineitis. Vilnius:
Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas,
2002. – 286p.*

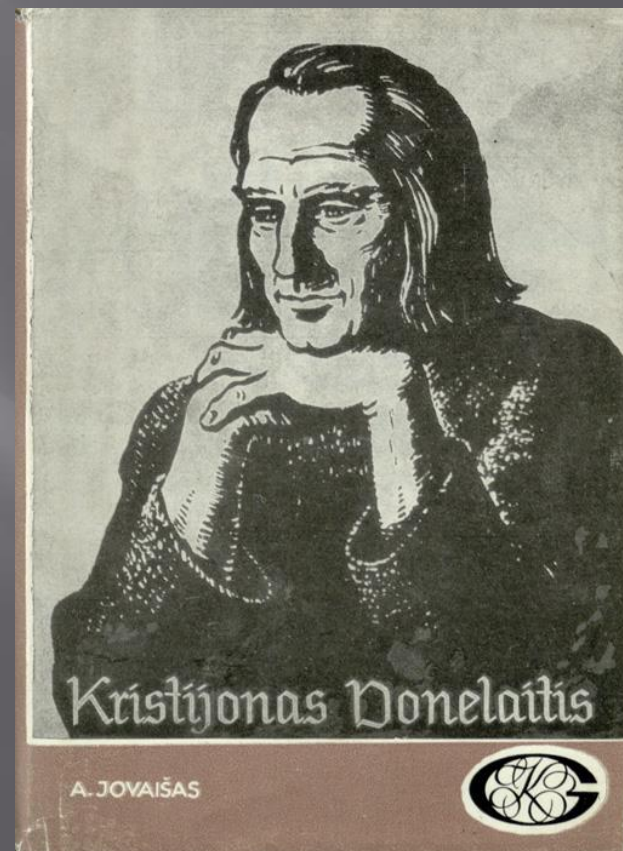

*Gineitis, Leonas. Kristijono Donelaičio
aplinka. Vilnius: Lietuvių literatūros ir
tautosakos institutas, 1998. – 196 p.*

Sklaida apie gyvenimą ir kūrybą

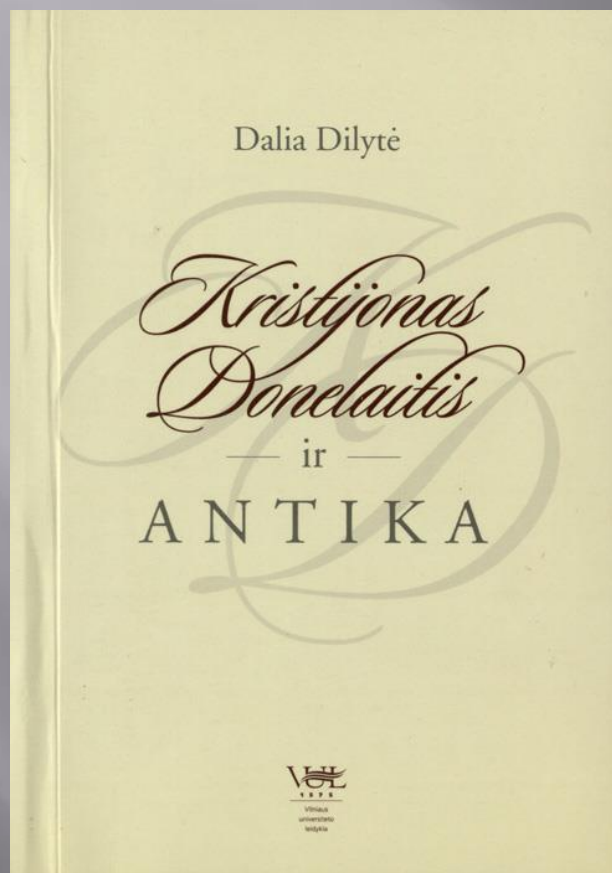

Kuzminskas, Vincas. Kristijonas Donelaitis.
– Vilnius: Vaga, 1993. – 240 p.

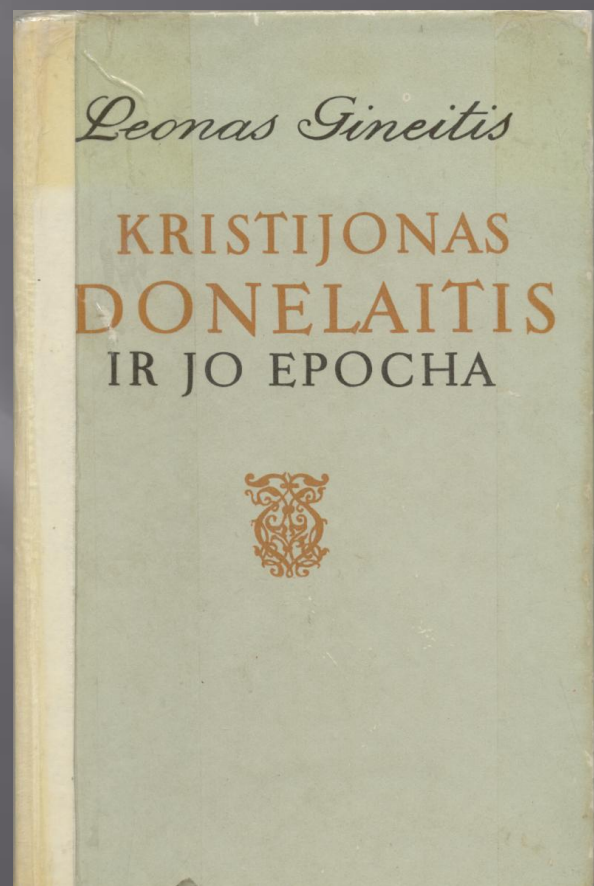

Jovaišas, Albinas. Kristijonas Donelaitis.
Kaunas: Šviesa, 1992. 261 p.

Sklaida apie gyvenimą ir kūrybą

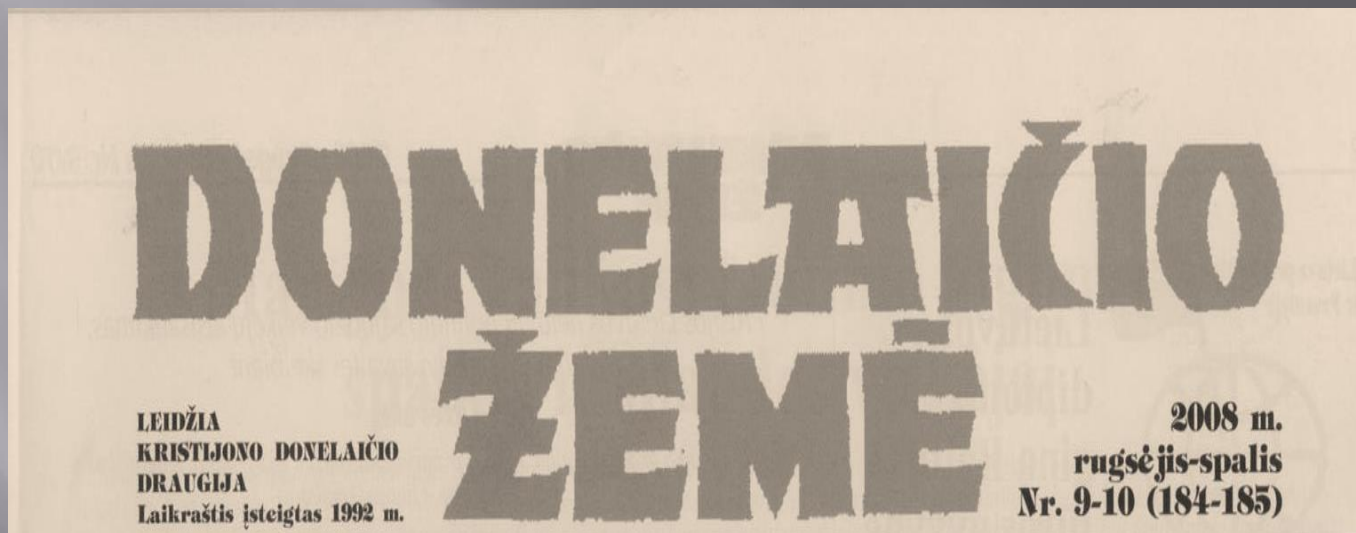

Dilytė-Staškevičienė, Dalia. Kristijonas Donelaitis ir Antika. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – 253 p.

Gineitis, Leonas. Kristijonas Donelaitis ir jo epocha. – Vilnius: Vaga, 1990. – 437 p.

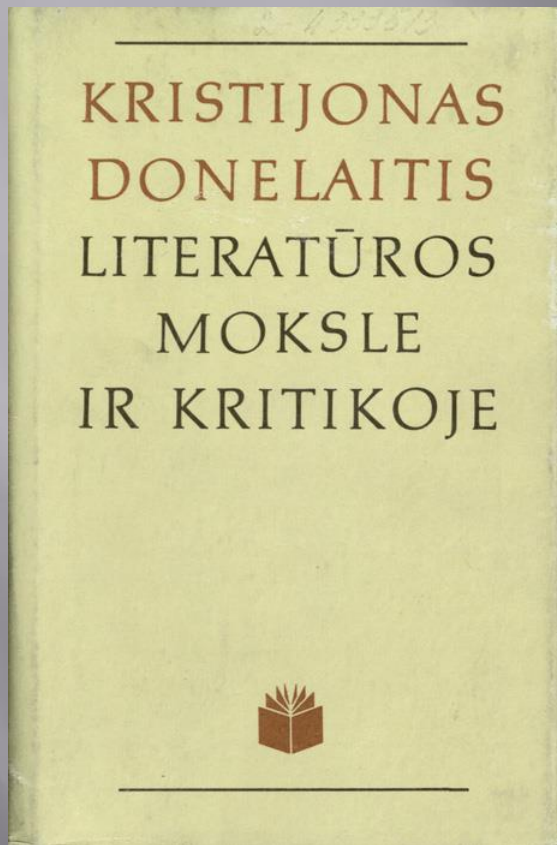
Sklaida apie gyvenimą ir kūrybą

„**Donelaičio žemė**“ – Karaliaučiaus krašto mylėtojų laikraštis, einantis nuo **1992 m.**, Vilniuje.

Įsteigė ir leidžia **Kristijono Donelaičio draugija**. Leidžiamas kartą per mėnesį. Leidinys skirtas Karaliaučiaus krašto lietuviams.

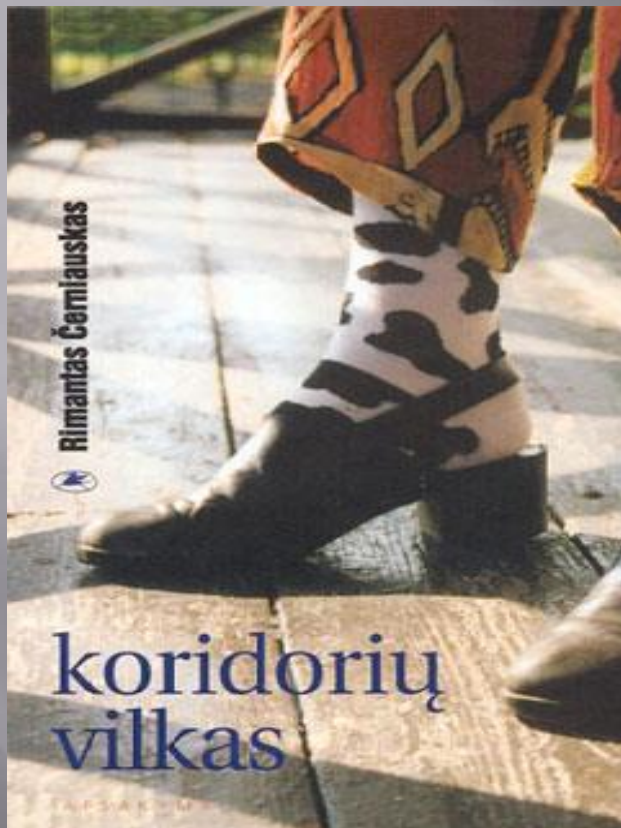
Kristijonas Donelaitis literatūroje

*Kristijonas Donelaitis literatūros
moksle ir kritikoje: straipsnių rinkinys.
– Vilnius: Vaga, 1990 – 439 p.*

- Kristijono Donelaičio fenomenas iki galo neįminta lietuvių literatūros, kalbos, etninės kultūros ir kitiems tyrinėtojams.
- Pradėjęs naują epochą lietuvių literatūros istorijoje, Donelaitis tapo pirmuoju lietuvių grožinės literatūros klasiku.
- Donelaitis yra rašytojas, suvokęs, kad įmanoma grožinė literatūra lietuvių kalba.

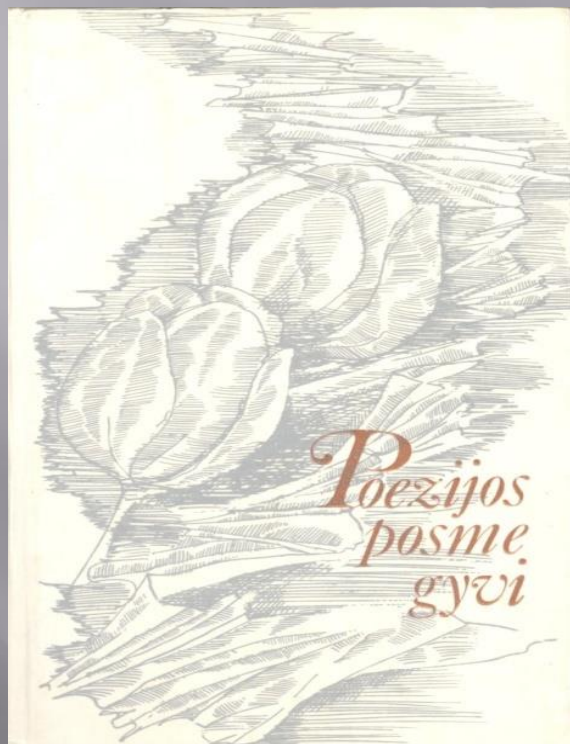
Kristijonas Donelaitis literatūroje

Černiauskas, Rimantas. Koridorių vilkas: apsakymai. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2007. – 175, [1] p.

Knygą sudaro dvi dalys: apsakymai ir brandus novelių ciklas „**Tolminkiemio istorijos**“, atskleidžiantis poeto ir evangelikų liuteronų kunigo Kristijono Donelaičio (**1714-1780**) asmenybę ir aplinką.

Kristijonas Donelaitis literatūroje

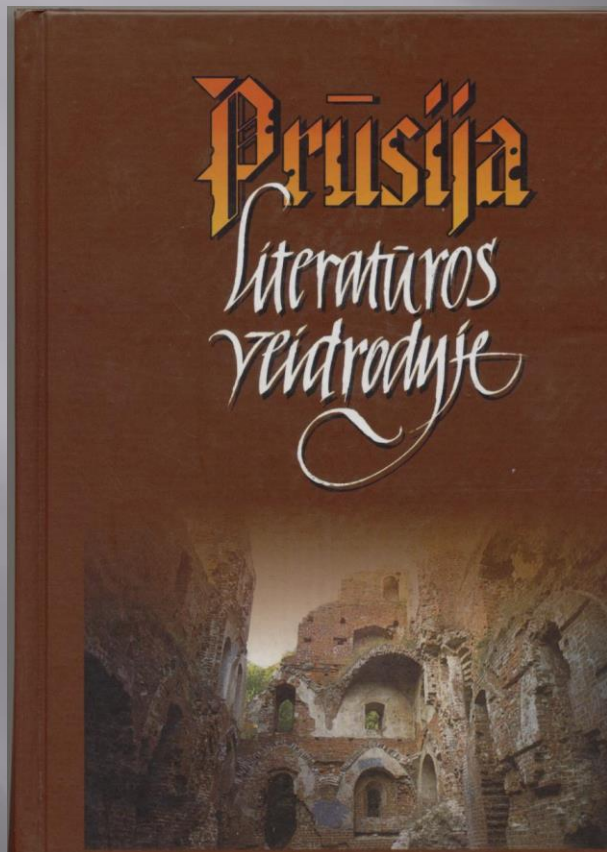

Spausdinami dedikaciniai lietuvių poetų: Alekso Churgino, Antano Drilingos, Marcelijaus Martinaičio, Eugenijaus Matuzevičiaus, Antano Miškinio, Salomėjos Nėries, Rimanto Vanago, Antano Venclovos kūriniai.

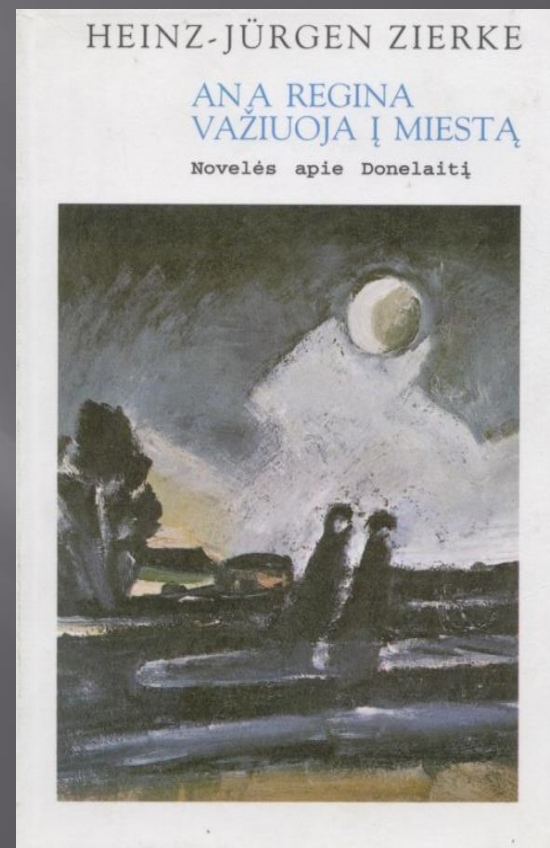
Poezijos posme gyvi.

Kaunas: Šviesa, 1984. – p. 43-50

Kristijonas Donelaitis literatūroje

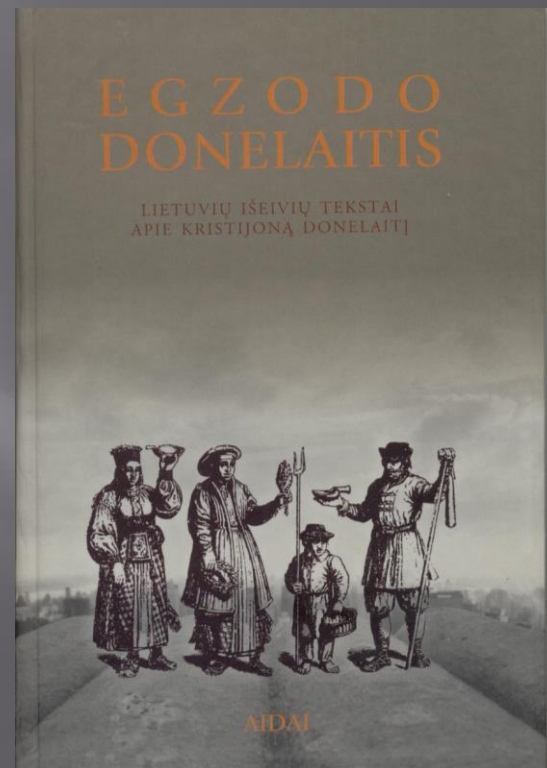
*Prūsija literatūros veidrodyje: antologija.
– Klaipėda: Klaipėdos universiteto
leidykla, 2000. – 587 p.*

*Zierke, Heinz-Jurgen. Ana Regina
važiuoja į miestą: novelės apie Donelaitį.
– Kaunas: Santara, 1998. – 101 p.*

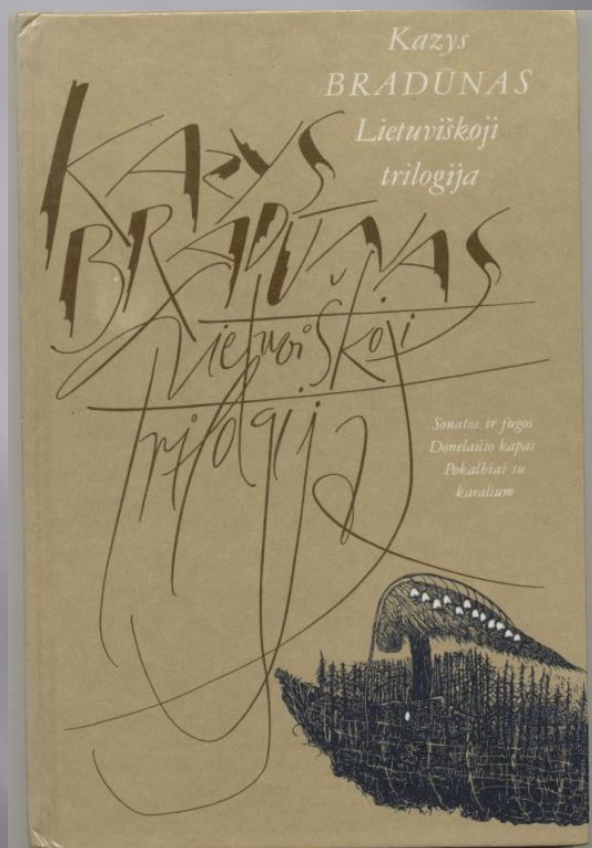
Kristijonas Donelaitis literatūroje

- Yra Nepriklausomos Lietuvos Donelaitis, sovietų Lietuvos Donelaitis, vokiečių Donelaitis.
- Yra ir išeivių, egzodo, Donelaitis – nuoseklūs, išsamūs ir savalaikiai garsiausio šio poeto tyrinėjimai.
- Kas parašyta Lietuvoje – jau pažįstama. Ši knyga – nematyta Donelaičio vizija.

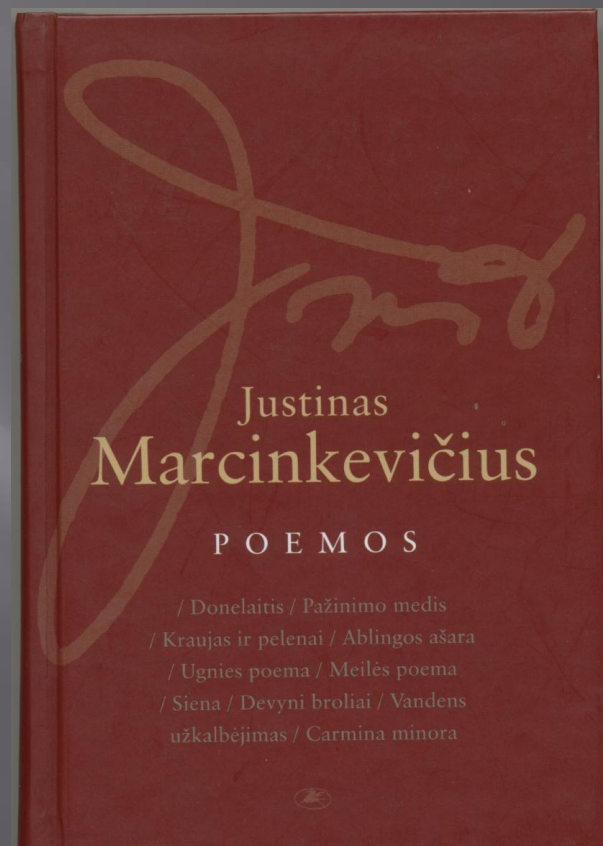

Egzodo Donelaitis : lietuvių išeivių tekstai apie Kristijoną Donelaitį / sudarė ir parengė Mikas Vaicekaskas. – Vilnius : Aidai, 2001. – 526, [2] p.

Kristijonas Donelaitis literatūroje

Bradūnas, Kazys. *Donelaičio kapas. Iš Lietuviškoji trilogija: eilėraščiai.* Vilnius: Vyturys, 1994. – p. 33 – 108.

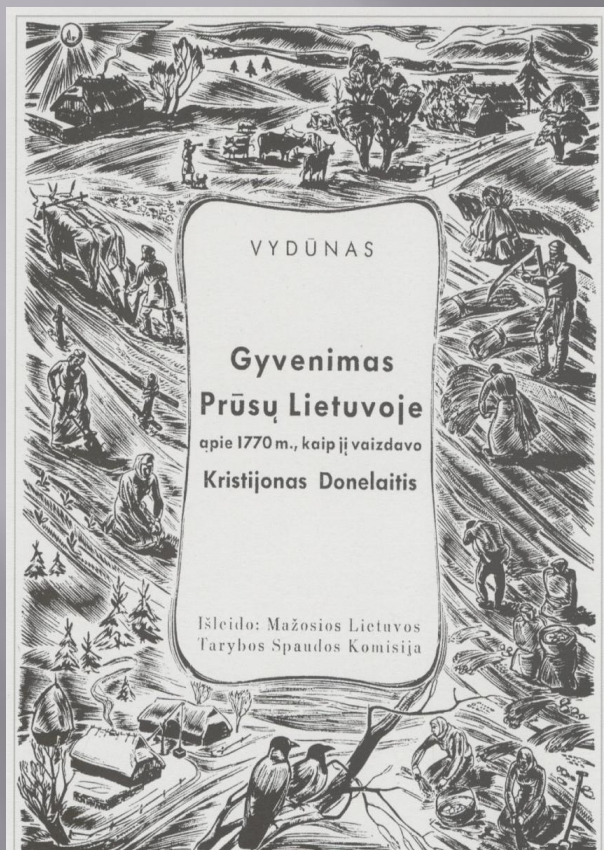

Marcinkevičius, Justinas. *Donelaitis. Iš Poemos.* – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2007. – P. 11-30.

Kristijonas Donelaitis
1714 - 2014

Kristijonas Donelaitis literatūroje

„Donelaitis žmogų supranta visai lietuvišku būdu. Jis jį mato viduje pačiame gamtos gyvenime ir jo vyksmuose. Jam atrodo žmogaus gimimas, augimas, brendimas, vytimas ir išnykimas visai panašus į tą, kuris darosi augmenijoje ir gyvijoje. Su visu tuo žmogus gyvena.“

Vydūnas

Vydūnas. Gyvenimas Prūsų Lietuvoje apie 1770 m., kaip jį vaizdavo Kristijonas Donelaitis / [ilustracijos Vytauto Kazimiero Jonyno, viršelį piešė Irena Ralkevičiūtė]. Kassel-Mattenberg : Mažosios Lietuvos tarybos Spaudos komisija : Aistia, 1948. – 47 p.

Kristijonas Donelaitis literatūroje

Klaipėdiečio poeto, vertėjo ir publicisto knygoje publikuojamas eilėraščių **„Ciklas apie Kristijoną Donelaitį (1714-2014)“** lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis.

Navickas, Alfonsas Jonas.
Donelaičio kelyje. Klaipėda:
Klaipėdos universiteto leidykla, 2013.

Atminimo jamžinimas

K. Donelaičio tėviškę **Lazdynėlius** (Kaliningrado sritis, Rusija) žymi paminklinis akmuo. Architektas – Napalys Kitkauskas, meistras – Vilius Orvidas. **1989 m.** pavasarį pasodinti **275** ąžuoliukai, kurie dabar jau pasistiebę ąžuolai.

Atminimo įamžinimas

*Donelaičio skverelis Gumbinėje
(Kaliningrado sritis, Rusija)*

Atminimo įamžinimas

Kristijono Donelaičio gimnazija

Vardas suteiktas **1964 m.**, Kybartų (Vilkaviškio r.)

Kristijono Donelaičio Lituanistinė mokykla Vašingtone (JAV)

- **Mokyklos įkūrimo istorija.** Dar **1960 m.** pradžioje kunigas Znotinas mokė 17 mokinių lietuvių kalbos, istorijos, geografijos Šv. Petro bažnyčios rūsyje, Vašingtono pietvakarių rajone. Kai mokinių skaičius padidėjo, ponų Dambriūnų iniciatyva buvo sušaukta Vašingtono lietuvių bendruomenė ir oficialiai įsteigta šeštadieninė mokykla. Pirmosios oficialios mokyklos patalpos, kurias nuomojo tėvai, buvo atidarytos **1961 m. vasario 11d.** senajame Latvių parapijos salės rūsyje. Čia mokėsi 13 mokinių. **1964 m.** mokykla buvo pavadinta lietuvių grožinės literatūros pradininko **Kristijono Donelaičio (1714-1780)** vardu.
 - Tai **šeštadieninė mokykla.** Ji skirta Vašingtono ir jo apylinkių lietuviams, kurioje mokosi vaikai nuo 2 metų iki 14 metų.
 - Kristijono Donelaičio lituanistinė mokykla yra JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo tarybos nepelno siekiančios organizacijos padalinys.
 - **Mokyklos misija:** auklėti jaunąją kartą sąmoningais lietuviais, išmokyti juos lietuviškai kalbėti, skaityti ir rašyti, kad jie pamėgtų lietuvių kalbą ir jos raštą; supažindinti juos su lietuvių tautos istorija, papročiais ir tradicijomis; supažindinti juos su Lietuvos valstybės teisine struktūra, ekonomika ir tarptautiniais ryšiais, kad jaunoji karta išlaikytų lietuviškumą ir galėtų puoselėti savo ryšius su Lietuva.
- Mokyklos vedėja** - Jūratė Bujanauskas, el. paštas: direk@kdldmc.org.

Atminimo įamžinimas

1973 m. Klaipėdoje pastatytas pirmasis paminklas Kristijonui Donelaičiui. Autorius skulptorius Petras Deltuva. Jo vardu pavadinta ir aikštė, kurioje stovi šis paminklas.

Gyva ir jo dvasia
Klaipėdoje – kasmet,
sausio 1 d., 12 val.,
vyksta šventė **„Naują
metą pradėkime su
Kristijonu Donelaičiu“**.
Ateina tie, kurie vėl su
atkopiančia saule tiki
mūsų tautos ir visos
žmonijos gyvenimo
prasme.

Atminimo jamžinimas

Donelaičio kapinės – kapinės Šiauliuose, pietrytinėje miesto dalyje, 2,5 km nuo miesto centro. Pavadinimas kilo dėl į kapines vedančios Kristijono Donelaičio vardu pavadintos gatvės.

Atminimo įamžinimas

Donelaičio viršūnė (5839 m.)

Ketera tarp Čiurlionio ir Donelaičio viršūnių

Viršūnė yra Pamyro kalnuose Šachdaros kalnagūbryje Tadžikijoje, netoli sienos su Afganistanu.

Pirmieji **1964 m.** įkopė ir pasiūlė Donelaičio pavadinimą: Kazimieras Monstvilas (ekspedicijos vadovas), Juozas Antanavičius, Romas Augūnas, Aleksandras Jurgelionis, Stasys Miglinas, Boleslovas Binkauskas, Augustas Kubilius, Jaroslavas Okulič-Kazarinas, Vilius Šaduikis.

Atminimo įamžinimas

Panevėžio 5-osios gimnazijos kieme – kompozicija lietuvių literatūros klasikui Kristijonui Donelaičiui.

Autorius – skulptoriaus **Alfridas Pajuodis, 2013 m.**

Atminimo įamžinimas

Paminklas K. Donelaičiui Bitėnuose (Pagėgių sav.), kurį **2003 m.** suprojektavo architektai **Marija ir Martynas Purvinai**.

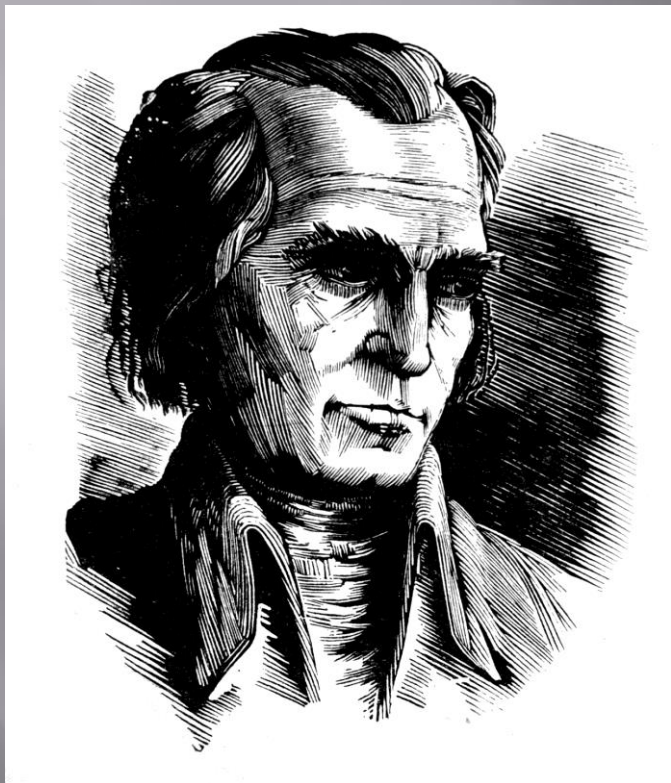
K. Donelaitis mene. Portretai

Domicėlė Tarabildienė
„Kristijono Donelaičio portretas“

Kristijono Donelaičio portretą įsivaizduoti sudėtinga. Jis ne tik rašytinis, bet ir vaizdinis. K. Donelaitis nepaliko savojo atvaizdo. Nuo XX a. 3-iojo dešimtmečio prasidėjo jo portreto kūrimas. Susikaupė daugiau kaip **800** poeto portretų, į kuriuos jų autoriai įdėjo dalį savęs, dalį tautos nugyvento gyvenimo.

K. Donelaitis mene. Portretai

Šis **Vytauto Jurkūno** sukurtas
K. Donelaičio portretas tapo
poeto portretų kūrimo etalonu.

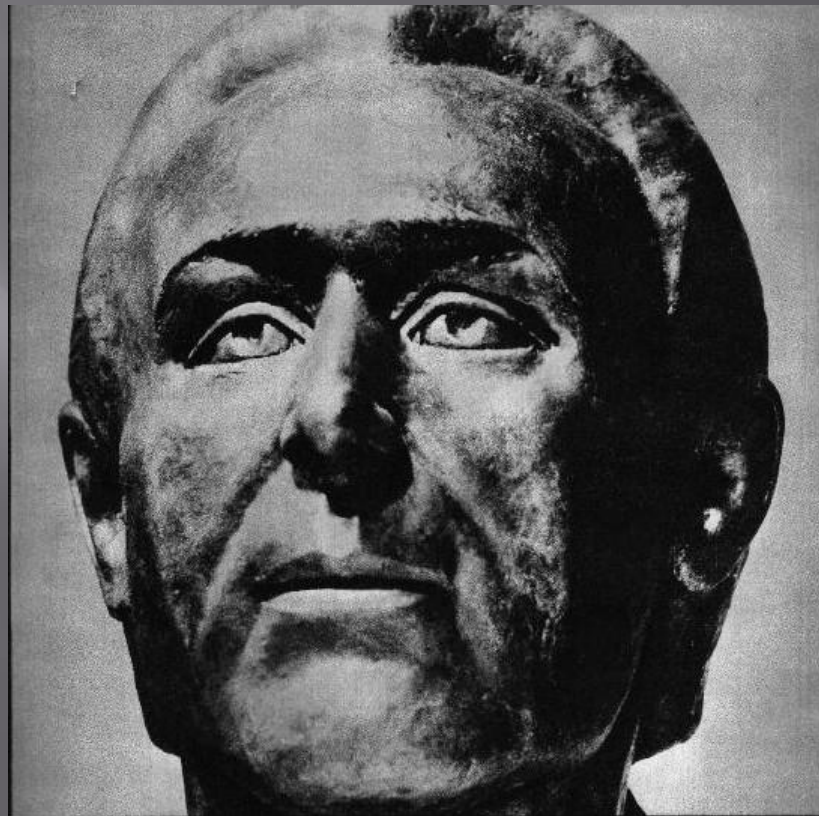
„Kristijono Donelaičio portretą
dariau matydamas Jį Jo
„Metuose“. Mažiausiai pasitikiu
antropologiniu portretu ir, žinoma,
jeigu dailininkas, remdamasis
gyvenančiu mumyse Donelaičiu,
atgaivins tą antropologiją, tai tik
papildys tą gražią ir tikrą
Donelaičio portretų kolekciją.“

Vytautas Jurkūnas

K. Donelaitis mene. Portretai

*„Kristijonas Donelaitis“
Dailininkas Petras Stauskas*

*Archeologo Vytauto Urbanavičiaus atkurtas
poeto portretas*

K. Donelaitis mene. Portretai

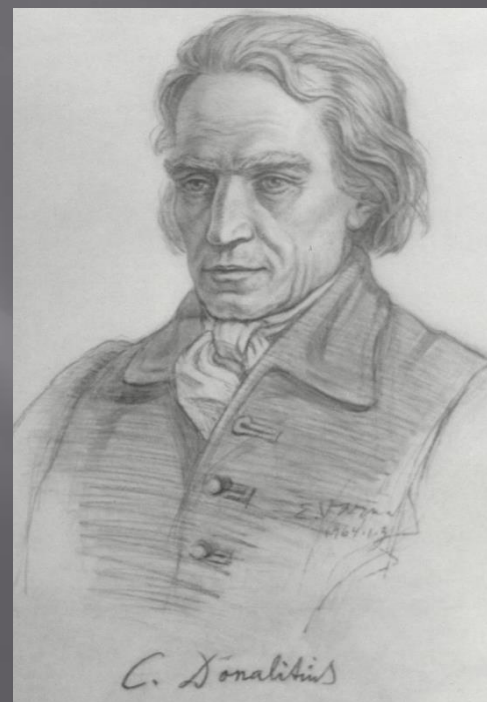
Dailininko Petro Kalpoko sukurtas
poeto portretas (1932 m.)

Stasio Užinsko sukurtas poeto portretas
(1964 m.)

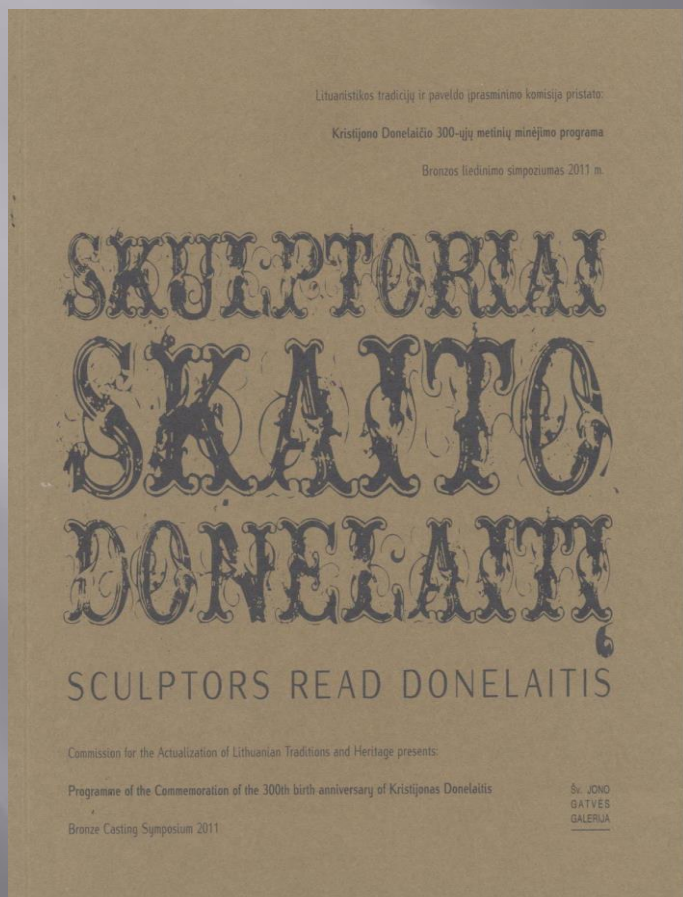
K. Donelaitis mene. Portretai

Dailininko **Eriko Varno** sukurti Kristijono Donelaičio portretai
(1963 m.)

„C. Donalitis“. Originalas saugomas K.
Donelaičio memorialiniame muziejuje,
Tolminkiemyje.

K. Donelaitis mene. Skulptūra

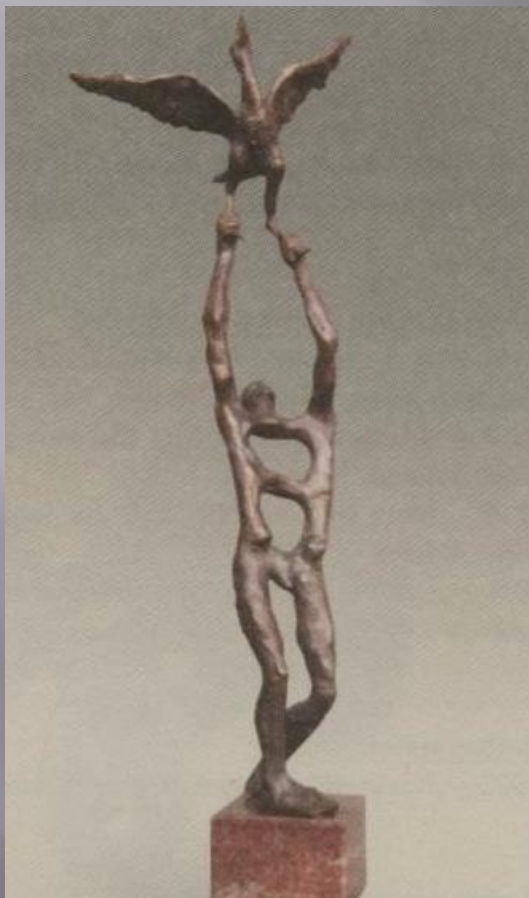
Skulptoriai skaito Donelaitį: Katalogas. – Vilnius: Šv. Jono gatvės galerija, 2011. – 35 p.

...“Metai“ sužiūra į skulptorius skaitančius Donelaitį, - vis kviesdami prisijaukinti poeto žodį ir mintį, įsiklausyti, išgirsti praeitin nugrimzdusį laiką. Pajausti Donelaičio mintijimų „skulptūrinius momentus“, skulptūrinės kalbos laiku neištartus žodžius...

Jeigu skulptūra – tylioji formų muzika erdvėje – atsiliepkime balsams poetų“.

Dalia Matulaitė

K. Donelaitis mene. Skulptūra

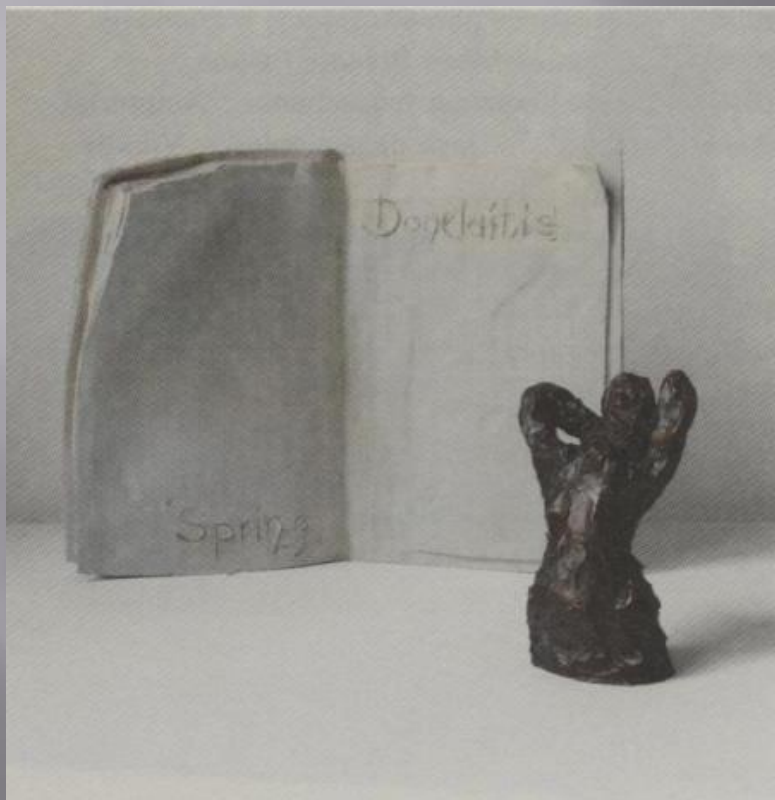

Kraštiečio dailininko Vytauto Tallat-Kelpšos
skulptūra „Dočys“, 2011 m.

Jolanta Balkevičienė „Kristijonui
Donelaičiui“, 2011 m.

K. Donelaitis mene. Skulptūra

Laszlo Kova (Vokietija)
„Pavasaris“, 2011 m.

Sigita Dackevičiūtė
„Kristijonui Donelaičiui“, 2011 m.

K. Donelaitis mene. Skulptūra

Dailininko **Eriko Varno** sukurtas poeto biustas, saugomas Tolminkiemyje, Kristijono Donelaičio memorialinio muziejaus kriptoje.

K. Donelaitis mene. Skulptūra

K. Donelaičio paminklinė skulptūra šalia Vilniaus universiteto.

Autorius **Konstantinas Bogdanas (1963 m.)**

Eduardo Jonušo iš medžio sukurta K. Donelaičio skulptūra **(1986 m.)**

K. Donelaitis mene. Dailė

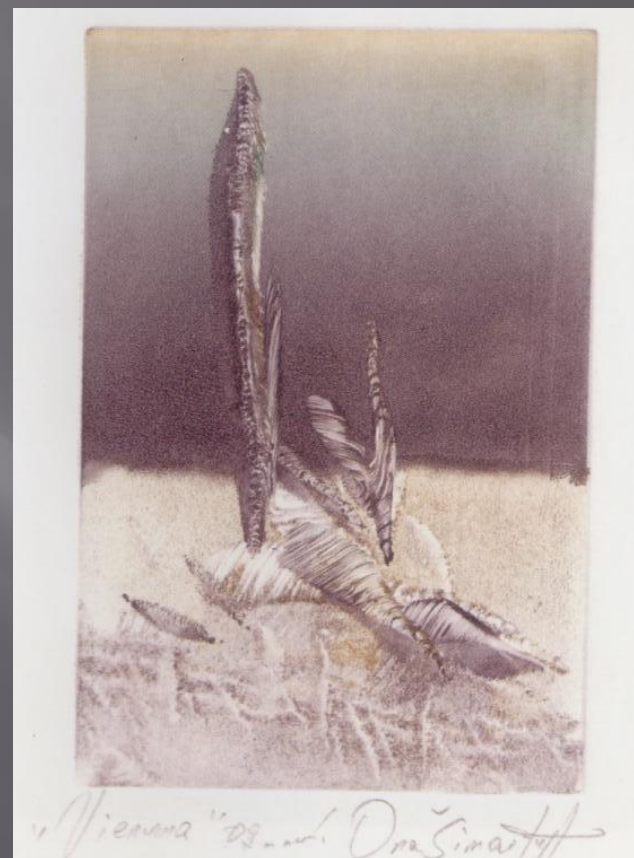
Kristijonas Donelaitis 300 m.:
 Tarptautinis projektas. Grafika. –
 Klaipėda: Lietuvos dailininkų sąjungos
 Klaipėdos skyrius, 2012. – 49 p.

Lidijos Skačkauskaitės - Kuklienės
 sukurtas grafikos darbas

K. Donelaitis mene. Dailė

Grafiko Augustino Virgilijaus Burbos lino raižinys
„K. D. Sekmadienio žemė“, 2012 m.

Ona Šimaitytė-Račkauskienė
„Pamirštas“, 2012 m.

Kristijonas Donelaitis
1714 - 1814

K. Donelaitis mene. Dailė

Kristijonas Donelaitis

Metai

Pavasario linksmybės

Jau saulelė vėl atkrypdama būdina rievę,
Ir žiemos laisvę trūkau pargyraudama juokę.
Sulėta pramonė tu ledais sugailti pagavo,
Ir patodami žingsni vieni į niekų pavirė.

Кристионас Донелайтис

Времена года

Радости весны

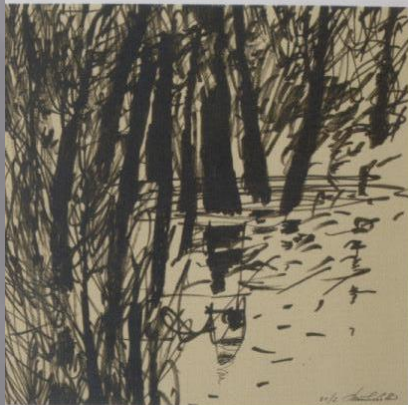
Солншико, мир буди, поднимается в небо всё выше,
Валит да рушит со смехом всё то, что зима сотворила.
Тыбуть стали пурды метелей, стуж, холодади,
Пелой карав, снег исчезает, а ливню превращается.

Kristijonas Donelaitis

Metai

Vasaros darbai

Sveikų, sveieteli margi! Ieentes pavasario žventes;
Sveikų ir tu, žmogau! sulaukęs vasaros miegų;
Sveikų kvietkelėmis pasidžianges, sveikų prisiuosę;
Sveikų, dirve duok! sulauk dar daug pavasario žventių
Irgi, sulaukęs jau, vis sveikų ir drasti pasilinksmėsi.

Кристионас Донелайтис

Времена года

Летние Штуды

«Мрастлей, светлей мир, свой весенний справинкий праздник!
Мрастлей и ты, челоуи, дождавшийся жалого лета!
Ты не шети наладился, из ледови ты наладился -
Дай же бо и переди не одожди в добром здравии
Прядки, весенний востроты, на славу повеселиться.

Kristijonas Donelaitis

Metai

Rudenio gėrybės

Ant saulelės vėl nuo mūsų atstodama ritas
Irgi palikni mus greitu vakarop nusileidžia.
Vėl kasdien laugiasi ji mums savo spinduli slėpiu;
O šėličiai vis ilgn kasdien išsitiesia.

Кристионас Донелайтис

Времена года

Блага Осени

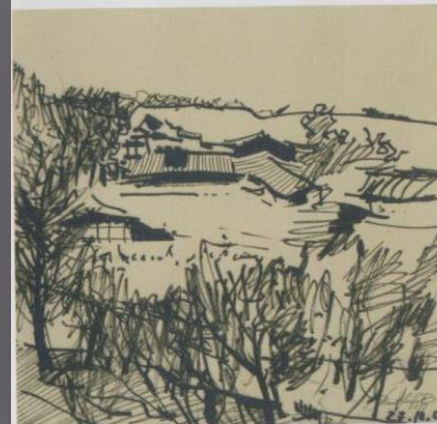
Вот уж солншико вновь, удаляясь от нас отужалино,
Нети крад похдает, спешит склониться к лесу,
День ото дня лучи всё больше солншико пречет,
День ото дня, глядишь, длиннее тени ложатся.

Kristijonas Donelaitis

Metai

Žiemos rūpesčiai

Ant žiemos narvai jau vėl rūstaudami grįžta,
Ir šaukys pasiitaulę vėl mus atloėja gaudinti.
Vei kaip ant ežerų visur langai pasidaro,
Lygiai kaip antai stiklorius įdėda stikla.

Кристионас Донелайтис

Времена года

Зимние Заботы

Вот уж злая зима опять, бушуй, верчулясь,
Сивер остоворченный мучит а всё жное стражат,
Глянь - озера, пруди и реки поверх замкнуло,
Будто в нид стежди поисходу степхлящих оставил ижусно.

Nadežda Matveeva (Rusija) „Kristijonas Donelaitis. Metų laikai“, 2012 m.

K. Donelaitis mene. Dailė

2011 metais Tolminkiemyje vyko tarptautinis Klaipėdos ir Kaliningrado (Rusija) dailininkų pleneras, pasitinkant Kristijono Donelaičio 300 metų jubiliejų. Plenere dalyvavo **8** profesionalūs dailininkai, kurie sukūrė apie **50 paveikslų.**

Kristijono Donelaičio kūryba, jamžinusi to meto lietuvininkų būdą, mentalitetą, pasaulėvoką ir pasaulėžiūrą tapo iššūkiu ir įkvėpimo erdve dailininkų vaizduotei.

Kristijonas Donelaitis. 300 metų jubiliejų pasitinkant: Tarptautinis tapybos pleneras. Klaipėda: Lietuvos dailininkų sąjungos Klaipėdos skyrius, 2011. – 42 p.

K. Donelaitis mene. Dailė

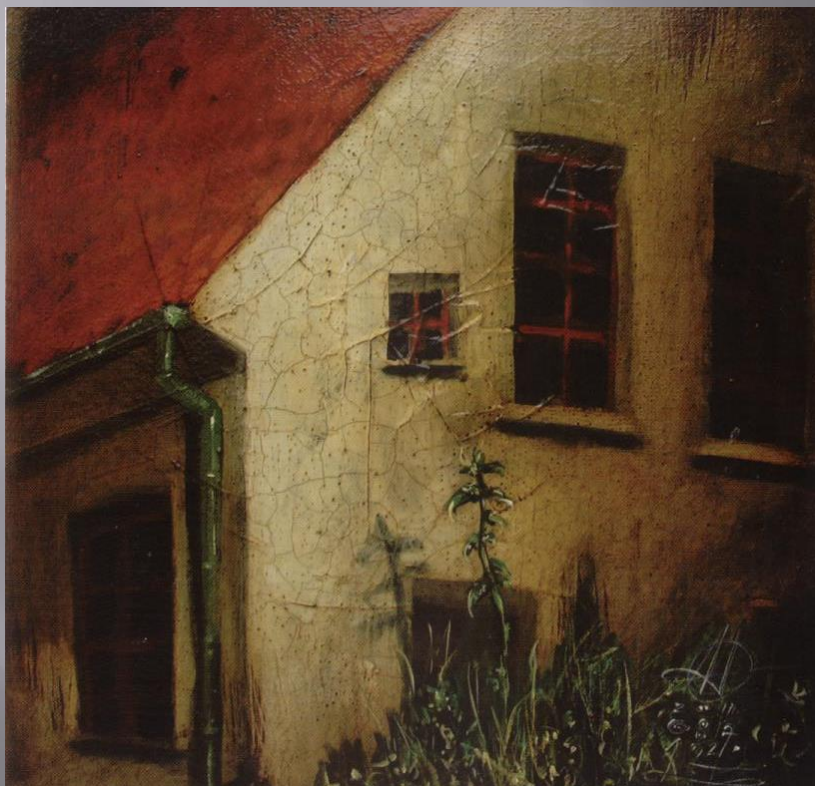
Vladimir Kornilov (Rusija) „Vaizdas į K. Donelaičio bažnyčią“

K. Donelaitis mene. Dailė

Andrej Mašychin (Rusija) „Vakaras“

K. Donelaitis mene. Dailė

Arūnas Mėčius (Klaipėda) „Klebonija“,
2011

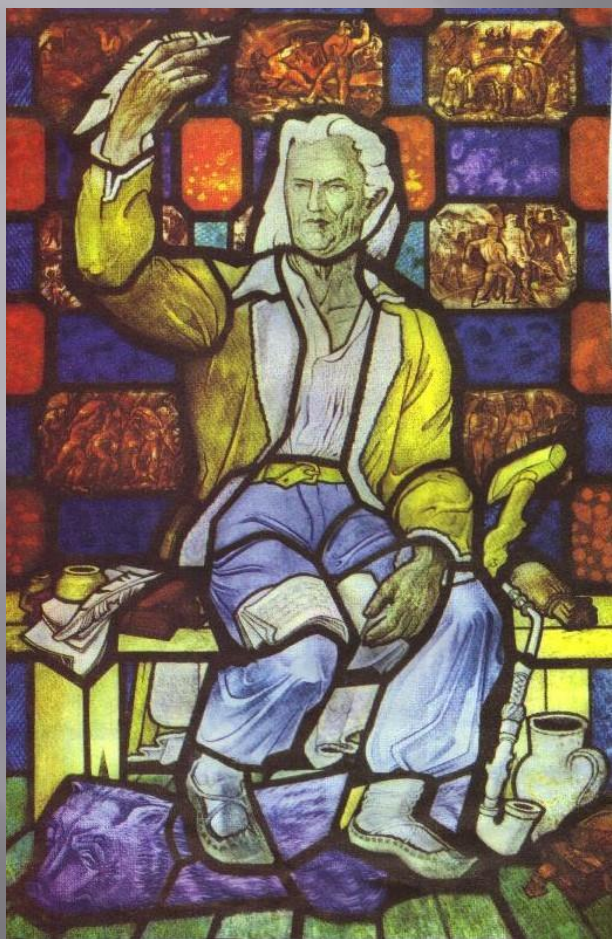
Dalia Skridailaitė (Klaipėda)
„Tolminkiemis. K. Donelaičiui“, 2011

K. Donelaitis mene. Dailė

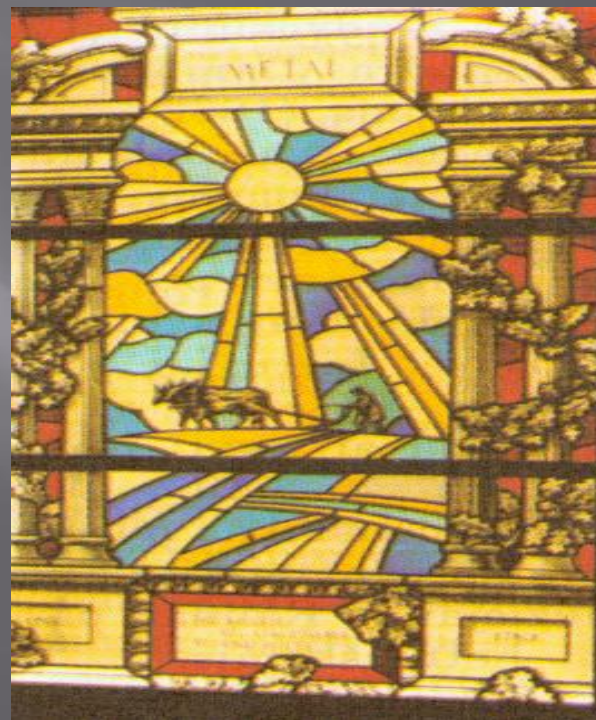

Tamara Vasiliauskienė (Rusija) „Kristijono Donelaičio darbai ir dienos“, 2013

K. Donelaitis mene. Vitražai

Stasio Ušinsko vitražas (1965 m.)

Antanas Garbauskas „Kristijono
Donelaičio „Metai“, 1985 m.
Vitražas Maironio lietuvių literatūros
muziejuje, Kaune.

K. Donelaitis mene. Vitražai

Antanas Garbauskas. „Kristijonas Donelaitis“.
Vitražas Tolminkiemio bažnyčioje.

K. Donelaitis mene. Vitražai

„Labiau panorau vitražus
sujungti su Kristijono Donelaičio
kūriniu „Metai“. Ir tik bendras,
pirmasis įspūdis turėtų būti
panašus į bažnytinius vitražus.
Taip išsivystė mintis būrų
dekoratyviomis figūromis
vaizduoti „Metų“ veikėjus.“

Antanas Garbauskas

Tolminkiemio bažnyčia

K. Donelaitis mene. Freskos

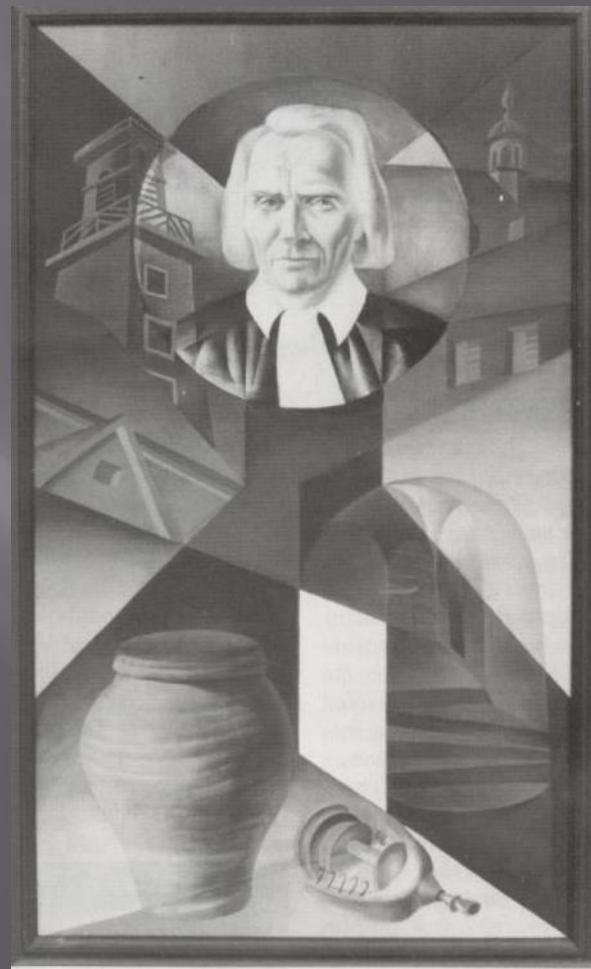

Donelaitinės epochos vaizdus sieninėje tapyboje sukūrė dailininkas **Vytautas Valius**. Keturi metų laikai, keturios „Metų“ giesmės pavaizduotos ant **Vilniaus universiteto Lituanistikos centro skaityklos** sienų, o ant jų – būro darbo atspindžiai iš XVIII amžiaus.

K. Donelaitis mene. Freskos

Fragmentas iš Vytauto Valiaus sukurtos
freskos „Kristijono Donelaičio „Metai“

Dailininkė Angelina Banytė

K. Donelaitis mene. Ekslibrisas

Kristijono Donelaičio kūrybos tematika daugiausiai ekslibrisų – miniatiūrinių dailės kūrinių yra sukūrusi kraštiečių dailininkė, grafikė **Eva Labutytė (1938-2003)**.

K. Donelaitis mene. Ekslibrisas

Prie poeto atminimo įamžinimo ekslibrise yra prisilietę dailininkai: Petras Rauduvė, Kęstutis Ramonas, Valentinas Ajauskas, Alfonsas Čepauskas, Danutė Žalnieriūtė, Stasė Medytė, Vytautas Jakštas ir kt.

K. Donelaitis mene. Ekslibrisas

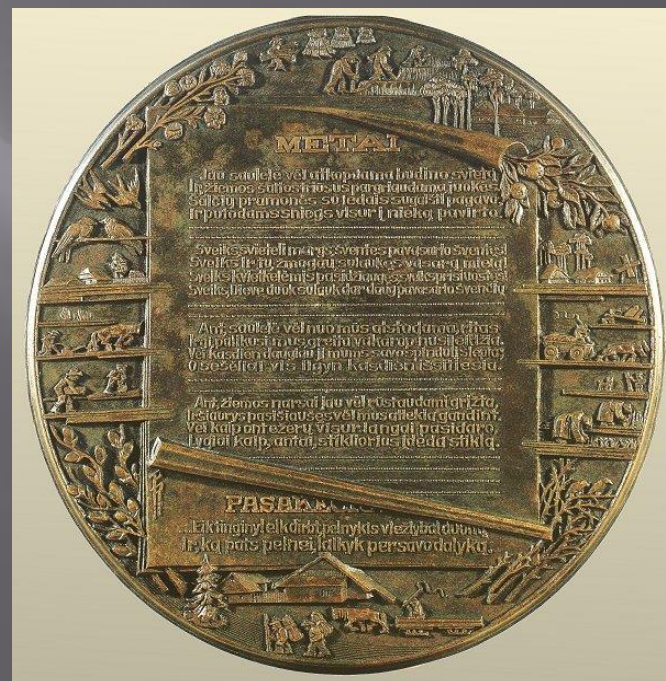
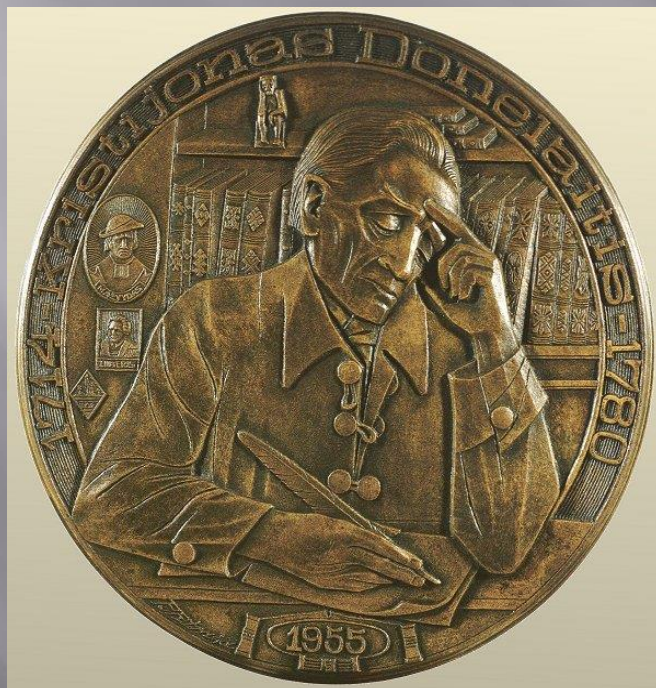

Lida Dubauskienė, 2012 m.

K. Donelaitis mene. Medaliai

Lietuvių dailininkų, skulptorių sukurti medaliai, kuriuose atsispindi epocha, žmonės – tai tarsi kalbantis miniatiūrinis paminklas lietuvių tautos praeičiai ir literatūrai.

1955 m. skulptoriaus **Petro Rimšos** sukurtas medalis „**Kristijonas Donelaitis**“ tapo etalonu ateities kartoms.

K. Donelaitis mene. Medaliai

Kristijono Donelaičio epochą, gyvenimo aplinką, poemą „Metus“ ir poeto atminimą įamžino skulptoriai: Petras Gintalas, Saulius Bertulis, Skaistė Žilienė, Bronius Vyšniauskas, Gediminas Jokūbonis, Zigmas Šilinskas, Edvardas Malinauskas, Erikas Varnas, Vincas Kisarauskas, Rimantas Daugintis, Virginijus Burba ir kt.

Sauliaus Bertulio sukurtas medalis (1988 m.)

K. Donelaitis mene. Medaliai

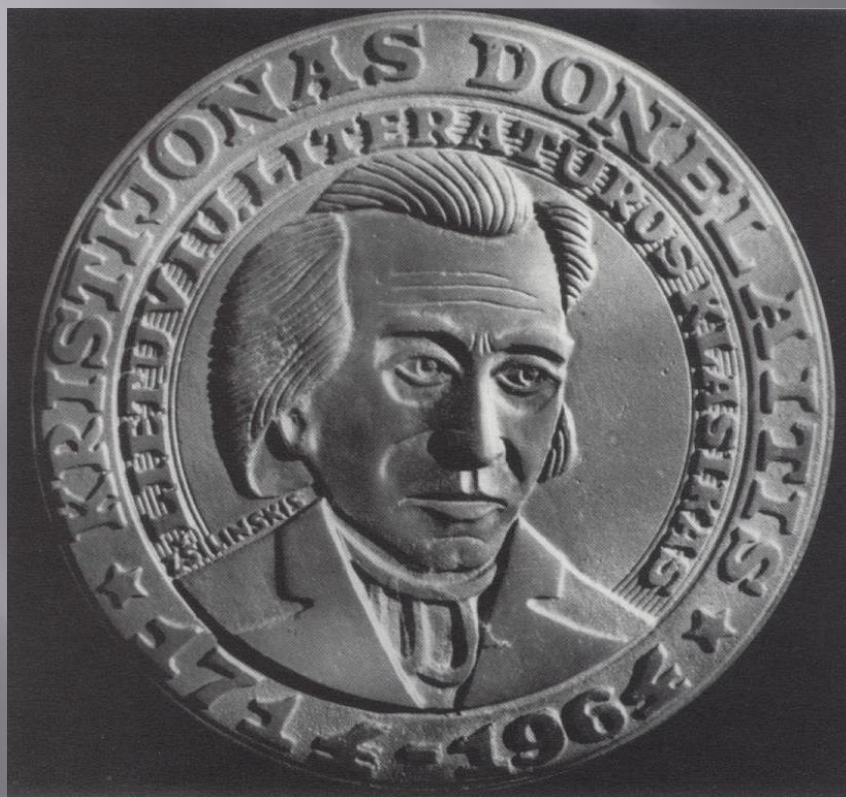

Erikas Daugulis, 1988 m.

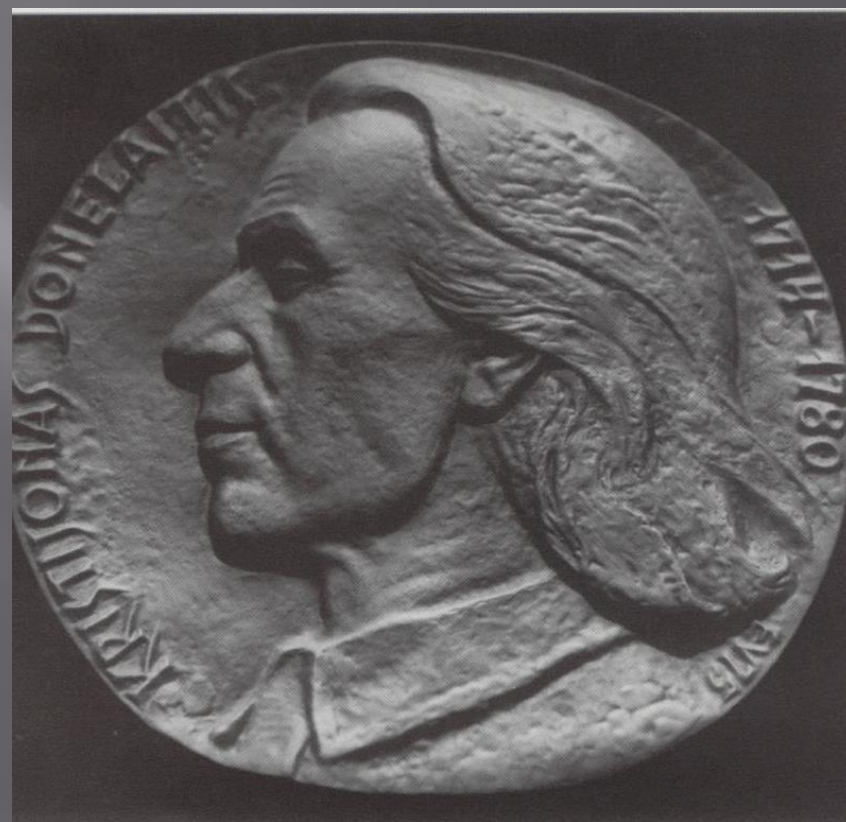

Edmundas Frėjus, 1988 m.

K. Donelaitis mene. Medaliai

Zigmantas Šilinskas, 1964 m.

Erikas Varnas, 1975 m.

K. Donelaitis mene. Medaliai

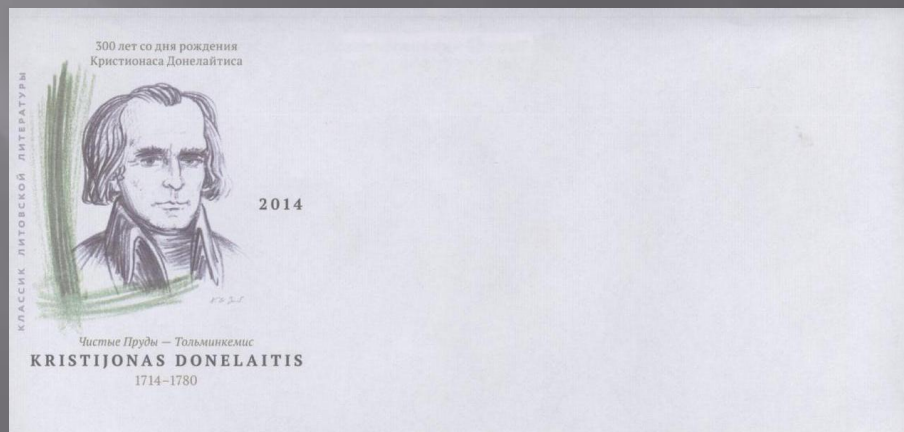
Romualdas Inčirauskas, 1988 m.

K. Donelaitis mene. Filatelija

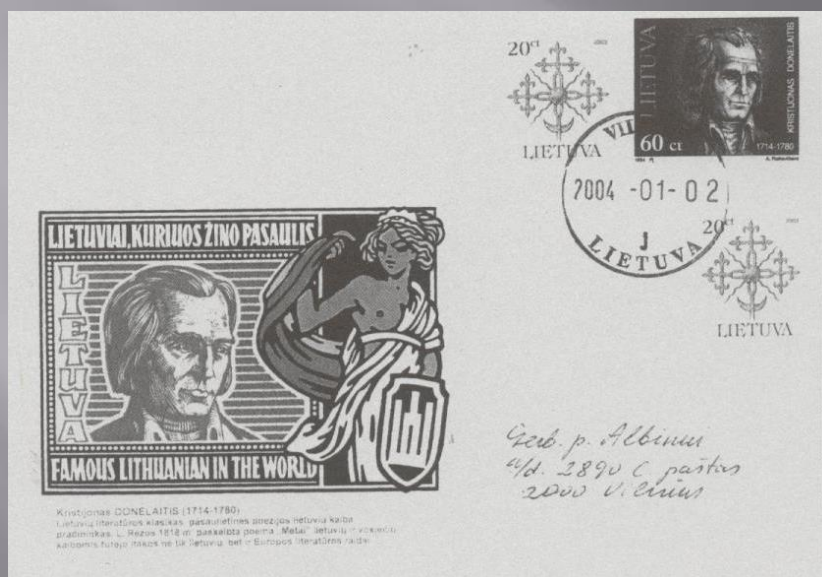
Dailininkų **Kosto Dockaus** ir **R. Ratkevičienės** sukurti pašto ženklai su Kristijono Donelaičio atvaizdu.

K. Donelaitis mene. Filatelija

K. Donelaitis mene. Filatelija

Dailininko **Antano Rimanto Šakalio** sukurti pašto vokai, skirti Kristijonui Donelaičiui

K. Donelaitis mene. Tautodailė

Tautodailininkų, medžio drožėjų sukurti Kristijono Donelaičio portretiniai atvaizdai.

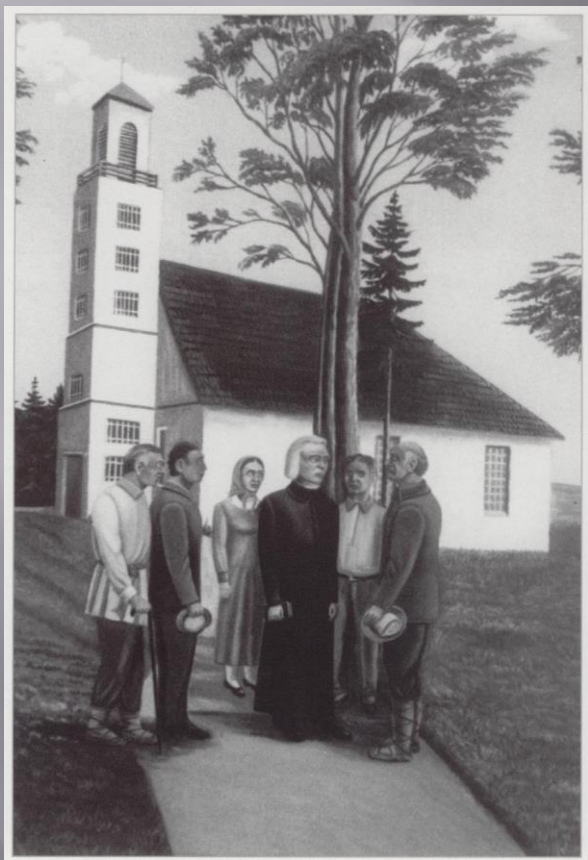

Alekso Mockaus (1888-1984)
medžio bareljefas

Vytauto Majoro (1930-2000) sukurtas
poeto portretas

K. Donelaitis mene. Tautodailė

Antano Tučiaus siužetinė drobė
„Kristijonas Donelaitis tarp būrų“
(1985 m.)

Medžio drožėjo Aniceto
Puškoriaus (1911-1994) sukurtas
K. Donelaičio atvaizdas

K. Donelaičio tema muzikoje

Broniaus Kutavičiaus. Oratorija "Metai" pagal Kristijoną Donelaitį (pirmas viso ciklo atlikimas).

Atlikėjai: Vilniaus savivaldybės choras „Jauna muzika“, Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Skaitovas - D. Meškauskas. Dirigentas D. Katkus. (2012 m.).

Lietuvos operos ir baleto teatro spektaklis. A. Bražinskas. Opera "KRISTIJONAS". Libreto autorius - A. Drilingas. I ir II veiksmas. Dirigentas - V. Viržonis, režisierius - R. Siparis, dailininkas - A. Kariniauskas. Dalyvauja V. Prudnikovas, B. Almonaitytė, S. Dirsė, S. Larinas, A. Lietuvninkas, G. Pamakštys ir kt., teatro choras ir orkestras. (1987 m.).

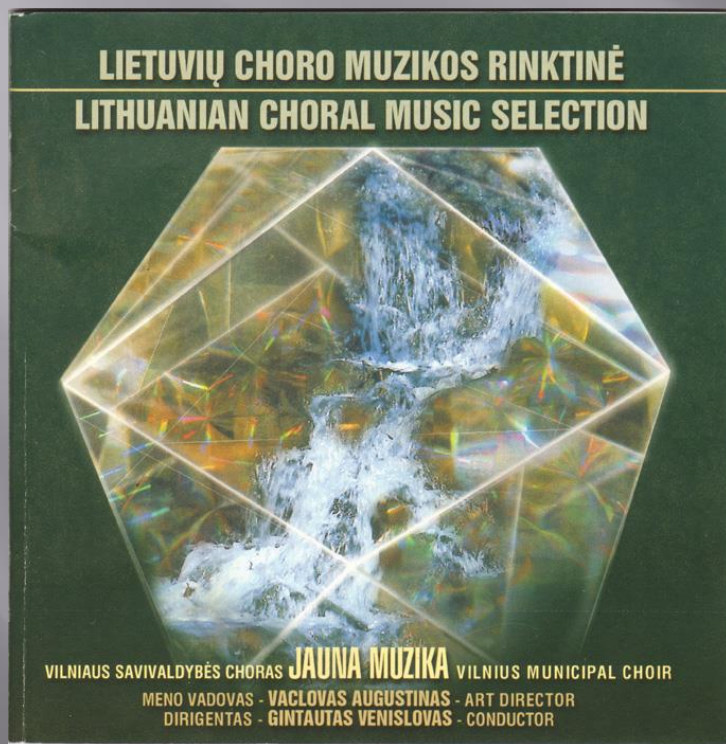
K. Donelaičio tema muzikoje

Jau saulelė...: [garso įrašas]: teatralizuota 4 dalių programa: albumas/ Alka, Vorusnėlė; [muzika] Mažosios Lietuvos folkloras; K. Donelaičio tekstai; scenarijaus autorė ir režisierė D. Kiseliūnaitė; režisieriaus padėjėja V. Morkūnienė; dailininkė E. Matulionienė; [atlieka]: Lietuvininkų bendrijos „Mažoji Lietuva“ ir Klaipėdos etnokultūros centro vaikų ir jaunimo folkloro ansamblis „Vorusnėlė“, vadovė Dalia Kiseliūnaitė; Klaipėdos m. etnokultūros centro folkloro ansamblis „Alka“, vadovai Vida Morkūnienė ir Jonas Petrauskas. Klaipėda: Klaipėdos miesto savivaldybės etnokultūros centras: KU, [2002]. – 2 garso diskai (40 min., 34 sek., 46 min., 25 sek.): [stereo], skaitm. + 1 lap. (sulankst. į [4] p. : iliustr.).

K. Donelaičio tema muzikoje

Balakauskas, Osvaldas. *Jau saulelė vėl...* = *Schon stieg die Sonne* / eilės Kristijono Donelaičio ; [atlieka] Vilniaus savivaldybės choras „Jauna Muzika“, dirigentas Vaclovas Augustinas. Iš: Lietuvių choro muzikos rinktinė: [garso įrašas]. – Vilnius : Vilniaus plokštelių studija : Jauna Muzika, 1999.

K. Donelaičio tema muzikoje

Donelaitis, Kristijonas. *Metai*: [garso įrašas]/ kompozitorius Bronius Kutavičius; režisierius Tomas Vaisieta. – [Москва]: Мелодия; [Vilnius]: Вильнюсская студия грамзаписи, © 1985 ([Rīga]: Рижский завод грп.). – 2 plokštelės dėkle: 33 1/3 aps./min., stereo; 30 cm. – Atlikėjai: Tomas Vaisieta, Algirdas Grašys, Jonas Kavaliauskas, Pranas Treinys, Algimantas Zigmantavičius, Mykolas Smagurauskas, Antanas Pikelis, Audronis Rūkas, Mindaugas Capas, Sigitas Račkys, Regina Paliukaitytė, Ramutis Rimeikis, Juozas Jaruševičius, Vilius Petrauskas, Jonas Braškys, Ginvilė Vaisietaitė, Janina Berūkštytė, Gražina Urbonaitė, aktoriai; Šarūno Nako vadovaujamas naujosios muzikos ansamblis. – Įrašyta 1984 m.

[Plokštelė 1]: Pavasario linksmybės. – 1985.

[Plokštelė 2]: Vasaros darbai. – 1985.

K. Donelaičio tema muzikoje

Donelaitis, Kristijonas. *Metai*: [garso įrašas] / režisierius T. Vaisieta; kompozitorius B. Kutavičius; [pirtaria] Š. Nako vadovaujamas naujosios muzikos ansamblis. – [Москва]: Мелодия ; [Vilnius]: Вильнюсская студия грамзаписи, 1987 ([Rīga]: Рижский завод грп.).
[Plokštelė 1] : Rudenio gėrybės. – 1987.
[Plokštelė 2] : Žiemos rūpesčiai. – 1987.

K. Donelaitis teatre

„Kai skaitai K. Donelaitį, tiesiog jauti, jog tas žodis ne užrašytas, o įrėžtas raukšlėse per ilgus metus. Jis atsineštas iš laukų, prakaite mirkytas, lietuje praustas, kvepiantis dešrom, lašiniais, žolelėm, nugirstas iš lakštingalos, pelėdos... Tai žmogus, sugebėjęs savo triūsą ir vargą paversti eilėmis. „Metai“ - tiesiog gyvenimo vargas, tapęs poezija“, – teigia aktorius Rolandas Kazlas.

Vilniaus teatro „Lėlė“ aktorius **Rolandas Kazlas** pristato fantaziją apie poetą Kristijoną Donelaitį – spektaklį **„Ne pagal šio pasaulio madą.“** Spektaklio pavadinimas – tai precentoriaus K. V. Šulco citata, įrašyta mirimo metrikų knygoje: „Jis buvo sąžiningas žmogus. Ne pagal šio pasaulio madą, bet ištikimas draugas ir per 9 metus, kai aš buvau su juo kartu, nesu nė sykio su juo susikivirčijęs...“, Vaidina aktoriai: Rolandas Kazlas, Sigita Mikalauskaitė, Deivis Sarapinas. Dailininke Neringa Keršulytė.

K. Donelaitis kine

„Sveiks, svieteli margs.“

Režisieriaus A. Dausos filmas, skirtas poeto, lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio 250 metinėms, pasakojantis apie būrų dainiaus gyvenimo kelią. Scenarijaus autorius G. Skvarnavičius, operatorius A. Digimas. Lietuvos kino studija. (1964 m.).

„Ruduo Tolminkiemyje.“

Režisieriaus J. Saboliaus filmas apie Kristijono Donelaičio gyvenimą, veiklą, jį menančias vietas. Scenarijaus autorė N. Logminienė, operatorius A. Leita. (1988 m.).

K. Donelaitis kine

„Kultūros metraščiai. Kristijono Donelaičio 275 metinėms.“

Laida , skirta Kristijonui Donelaičiui. Joje gausiai naudojamos ištraukos iš jo užrašų, laiškų, skaitoma iš "Metų". Dalyvauja aktorius Vytautas Paukštė. Iliustruojama seno kaimo gyvenimo vaizdais žiemą. (1989 m.).

K. Donelaitis kine

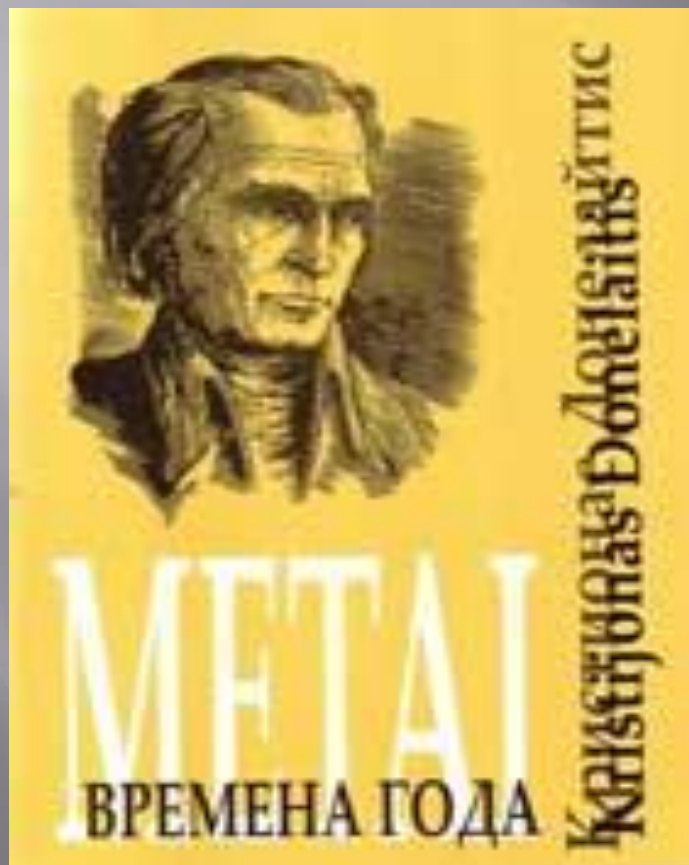
„DONELAITIS TARP MŪSŲ“ - tai trumpas meninis vaidybinis filmas apie žmonių paliktas žymes knygos kelyje iš rankų į rankas, tai filmas apie klasikos išliekamąją vertę bei rašytoją - **Kristijoną Donelaitį**. Filmą sukurtas stovyklos **„Gamtos kino dienos 2012“** metu, kurioje buvo apdovanotas GRAND PRIX ir 3 specialiais prizais už režisūrą ir scenarijų, kinematografiją bei muziką. Režisierė ir scenarijaus autorė Goda Žukauskaitė. Operatorius - Jonas Urvakis. Muzikos autorė - Auksė Beatričė Katarskytė.

Kristijono Donelaičio literatūrinė premija

- **Kristijono Donelaičio literatūrinė premija 2005 metais** įsteigta LR generalinio konsulato Kaliningrade ir Jurgio Baltrušaičio fondo iniciatyva. Ji teikiama Lietuvos bei Kaliningrado srities (Rusija) kultūros veikėjui.
- Premija atsirado iš kultūrinio bendradarbiavimo projekto „Trys K” (Klaipėda – Kultūra – Kaliningradas). Kraštietis rašytojas **Rimantas Černiauskas** (1950-2011) iškėlė idėją apie bendrą tarptautinę literatūrinę K. Donelaičio premiją buvusios Prūsijos rašytojams. Jo mintį įgyvendinti ryžosi LR generalinio konsulato Kaliningrade kultūros atašė **Arvydas Juozaitis**, kuris greitai surado pinigų J. Baltrušaičio fonde.
- Premija yra skiriama už lietuvių ir rusų kultūrų bei literatūrų bendradarbiavimą Karaliaučiaus krašte, už Lietuvos ir Kaliningrado srities istorinių sąsajų įprasminimą praeityje ir dabartyje.
- Premiją teikia J. Baltrušaičio fondas (pirmininkas Donatas Banionis), Kaliningrado regioninis kultūros centras (pirmininkė Nina Peretiaka), Kaliningrado srities rašytojų sąjunga (pirmininkas Vladimiras Lebedevas) ir Kaliningrado PEN centras (pirmininkas V. Karpenka).

Kristijono Donelaičio literatūrinė premija

2006 metais buvo įteikta **pirmoji** Kristijono Donelaičio literatūrinė premija rusų rašytojui **Viačeslavui Karpenkai** už publikuotus dviem kalbomis (lietuviškai ir rusiškai) K. Donelaičio „Metus“.

Kristijono Donelaičio literatūrinė premija

Už aktyvią kūrybinę veiklą,
skatinant rusų ir lietuvių rašytojų
bendradarbiavimą, bei
apsakymų ciklą apie Donelaitį
kraštietis rašytojas **Rimantas
Černiauskas** (Klaipėda) **2008 m.**
pelnė tarptautinę Kristijono
Donelaičio literatūrinę premiją.

*Kraštietis prozininkas Rimantas Černiauskas
(1950-2011)*

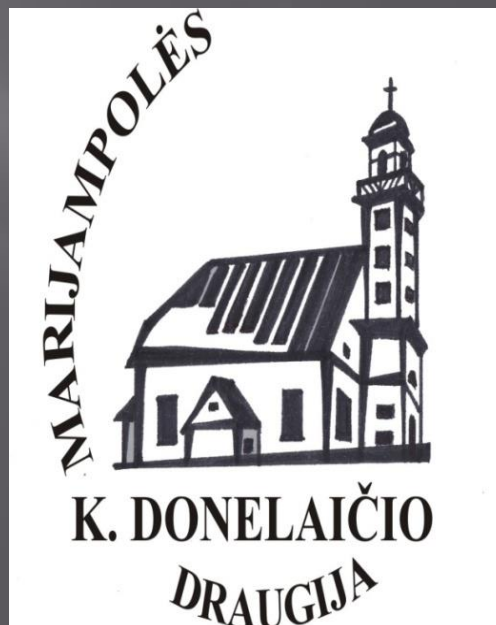
Kristijono
Donelaičio
Draugija

Kristijono Donelaičio draugija

- ▣ Įkurta **1992 m.** Vilniuje. Šios draugijos skyrių yra ir kitose Lietuvos miestuose.
- ▣ Pirmininkas – žymus Lietuvos architektas-restauratorius **Kazys Napaleonas Kitkauskas**. Jis yra K. Donelaičio (Tolminkiemis, Rusija) memorialinio muziejaus pastatų atstatymo ir restauravimo projekto autorius, ilgametis K. Donelaičio draugijos pirmininkas, vienas iš šios draugijos įkūrėjų.
- ▣ Leidžia Karaliaučiaus krašto (Kaliningrado sr., Rusija) mylėtojų laikraštį „*Donelaičio žemė*“.

Marijampolės K. Donelaičio draugija

- **2013 m. kovo 27 d.** įsteigta Marijampolės Kristijono Donelaičio draugija. Jos pirmininkė, Marijampolės kolegijos lektorė **Vida Mickuvienė**.
- Draugijos **tikslas** - saugoti Lietuvos kultūrą Rytprūsiuose, organizuoti kultūrinį bendradarbiavimą, padėti Kaliningrado srityje veikiančioms lietuviškomis mokykloms ir tiems, kurie jose dirba. Tirti ir populiarinti K. Donelaičio kūrybinį palikimą, ruošti leidinius, susijusius su K. Donelaičio asmeniu, kūryba, jo memorialinėmis vietomis.

K. Donelaičio draugija Helsinkyje (Suomija)

- **1990-1991 metais** Suomijos sostinėje Helsinkyje buvo įkurta lietuvių klasiko ir poeto **Kristijono Donelaičio draugija**.
- Draugijos įkūrėja ir pirmoji jos pirmininkė, Suomijos ir Lietuvos kultūros fondo vadovė **Ulla-Liisa Heino**.
- Suomijoje veikianti K. Donelaičio draugija vienija apie **300** žmonių. Jie domisi Lietuvos kultūra, bendrauja su lietuviais. Triskart per metus vyksta kultūros klubo susitikimai Helsinkio universitete.
- Draugija organizuoja parodas, lietuviško kino festivalius, kultūrinius mainus.
- K. Donelaičio draugijos padaliniai veikia Joensuu, Tampere ir Turku regionuose.

„Kristijono Donelaičio atminties įprasminimas“

„Kristijonas Donelaitis yra neišsemiamas. Tai lemia asmenybė ir didžio talento dovana. Jautriai juntame jo dvasią. Ji gyvybinga jo žodyje. Todėl niekas kitas iš kūrėjų nėra taip tapatinamas su savo kūryba kaip Tolminkiemio poetas. Jo kūryba yra ir išliks atvira. Donelaitis ir jo palikimas yra gyva paskata nuolat į jį atsigręžti.“

Domas Kaunas

„Kristijono Donelaičio atminties įprasminimas“

Kiekvienam daryti gera savo
darbu ir žodžiu.

Visad elgtis taip, kaip dera,
Ir teisingas būt geidžiu.

Nekerštauti niekada,
gyvo padaro gailėti,
Dievą, žmones jo mylėti –
Mano priedermė šventa.

Kristijonas Donelaitis.

K. Donelaitis internete

<http://donelaitis.webly.com>

www.donelaitis.info

www.mab.lt/virtualios

<http://kd300.ru>

<http://klase.puslapiai.lt/literaturos-pamokoms/apsvieta/kristijonas-donelaitis/>